

VILJANDI VALLA JÄÄTMEKAVA 2018-2023

2018

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	3
1.VILJANDI VALLA ÜLDISELOOMUSTUS	4
2. JÄÄTMEMAJANDUSE ÕIGUSLIKUD ALUSED	4
2.1 Euroopa Liidu õigusaktid	4
2.2 Eesti õigusaktid	6
2.3 Strateegilised dokumendid	6
2.4 Omavalitsuse tasand	6
2.5 Ettevõtte tasand	7
2.6 Kodumajapidamine	7
3. HETKEOLUKORRA ÜLEVAADE.....	7
4. VILJANDI VALLA JÄÄTMEKÄITLUSE ÜLEVAADE	8
4.1 Jäätmekäitluskohad	9
4.1.1 Mustla jäätmejaam	9
4.1.2 Ohtlike jäätmete kogumispunktid	10
4.2 Korraldatud jäätmevedu	11
4.3 Jäätmevaldajate register	12
4.4 Olmejäätmed	12
4.5 Segaalmejäätmed	13
4.5.1 Segaalmejäätmete koostis	14
4.6 Pakendijäätmed	16
4.7 Biolagunevad jäätmed	19
4.8 Tekstiil ja rõivad.....	21
4.9 Ohtlikud jäätmed	21
4.10 Suurjäätmed.....	22
4.11 Probleemtoodete jäätmed	23
4.12 Ehitus- ja lammutusjäätmed	24
5. ANDMEID MINEVIKUS SAASTUNUD JÄÄTMEKÕRVALDAMISKOHTADE NING NENDE KORRASTAMISEKS VÕETAVATE MEETMETE KOHTA	26
5.1 Jääkreostusobjektid	26
5.2 Suletud prügilad	26
6. HINNANG JÄÄTMEVOOGUDE ARENGULE TULEVIKUS.....	26
7. JÄÄTMETEKKE VÄLTIMINE.....	27
8. KESKKONNATEADLIKKUSE TÕSTMINE JA JÄRELEVALVE.....	27
8.1 Keskkonnateadlikkuse tõstmine	27
8.2 Järelevalve	28
9. JÄÄTMEHOOLDUSE ARENDAMISE RAHASTAMINE	28
10. JÄÄTMEKAVA RAKENDAMISE MÕJU KESKKONNALE.....	30
11. JÄÄTMEHOOLDUSALASED EESMÄRGID.....	30
11.1 Jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamise võimalused koos tähtaegadega jäätmeliikide kaupa	31
11.2 Jäätmehoolduse korraldamise pikaajaline planeerimine	33
11.3 Jäätmete liigiti kogumise ja taaskasutamise suurendamine	34
11.4 Ehitus- ja lammutusjäätmete taaskasutamine.....	34
11.5 Järelevalvesüsteemi tõhustamine	35
11.6 Jäätmehoolduseeskiri	35
11.7 Viljandi valla ülesanded	35
11.8 Mittetulundusühing Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskus ülesanded	36
LISA 1 VILJANDI VALLA MAJAPIDAMISTE LOEND EHITISREGISTRI PÕHJAL 01.05.2018 SEISUGA	37
LISA 2 TEGEVUSKAVA EESMÄRKIDE REALISEERIMISEKS	42

SISSEJUHATUS

Viljandi valla jäätmekava 2018-2023 on omavalitsuse jäätmekäitlust korraldav ja suunav dokument, mille eesmärk on määrata jäätmekäitluse arengusuunad, tegevused ja meetmed aastani 2023. Jäätmekava hõlmab jäätmemajanduse olukorra kirjeldust ning ülevaadet jäätmemajandusega seotud probleemidest ja toob välja eesmärkide elluviimise tegevuskava ning investeringuvajaduse jäätmemajanduse arendamiseks.

Jäätmekava eesmärkide seadmisel on lähtutud Riigi jäätmekavas 2014-2020 ning jäätmemajandust reguleerivates õigusaktides seatud eesmärkidest ja sihtarvudest. Jäätmekava on koostatud vastavalt jäätmeseaduse nõuetele, mis määravad jäätmekava sisu ning jäätmekava kooskõlastamise ja avalikustamise. Jäätmekava ei hõlma jäätmeid, mis ei kuulu jäätmeseaduse kohaselt jäätmeseaduse reguleerimisalasse või on reguleeritud teiste seaduste ja määrustega.

Jäätmekava koostamisel on lähtutud järgmistest olulistest põhimõtetest: jäätmehierarhia järgimise põhimõte (vältida jäätmeteket nii palju kui võimalik, toetada korduskasutust, võtta jäätmeid ringlusesse ja taaskasutada muul viisil ning ladestada prügilasse võimalikult vähe jäätmeid), saastaja maksab põhimõte, laiendatud tootjavastutuse põhimõte, iseseisvuse ja läheduse põhimõte.

1. VILJANDI VALLA ÜLDISELOOMUSTUS

Käesoleva jäätmekavaga planeeritakse jäätmemajandust ca 1372 km² suurusel territooriumil, mis hõlmab Viljandi valla nime alla ühinenud Viljandi valla, Kolga-Jaani valla ja Tarvastu valla haldusterritooriumid. Seisuga 01.05.2018 oli rahvastikuregistri andmetel Viljandi vallas 13874 elanikku, asustustihedus 10,0 elanikku km² kohta. Jäätmekavaga hõlmataval territooriumil on neli alevikku ja 126 küla.

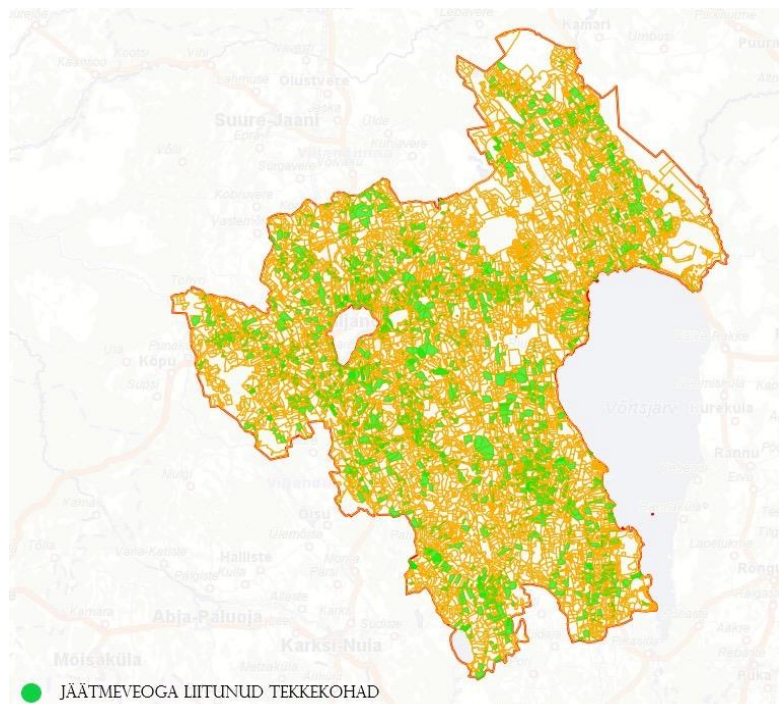
Viljandi vallas on ehtisregistri andmetel 01.05.2018 seisuga (Lisa 1 Viljandi valla majapidamiste loend ehtisregistri põhjal 01.05.2018 seisuga) 4955 majapidamist, milleks on eramud (sh suvilad ja paarismajad) ja kortermajad (sh ridaelamud).

Viljandi vallas on korraldatud jäätmeveost erinevatel asjaoludel vabastatud jäätmevaldajate registri EVALD andmetel ca. 454 jäätmetekkekohta. Regulaarse, korraldatud jäätmeveoga liitunud jäätmetekkekohti on ca. 4858 (majapidamised, asutused, ettevõtted).

Jäätmete (sh olmejäätmete) tekkekogust mõjutab oluliselt ka ettevõtluse areng. 06.08.2018. a seisuga oli Viljandi vallas registreeritud Äriregistri andmetel ligikaudu 1866 ettevõtjat. Peamised tegevusalad on puidutöötlemine, põllumajanduslik tootmine, sh seakasvatus ja piimakarjakasvatus, lihatöötlemine, kaubandus, teenindus, kalandus ja turism.

Tabel 1 Viljandi vallas registreeritud ettevõtted põhilise õigusliku vormi järgi

Viljandi vald	FIE	UÜ	OÜ	AS	MTÜ	SA	
Kokku	1866	517	14	1058	11	196	6

Joonis 1 Viljandi vallas EVALD andmetel jäätmeveoga liitunud jäätmetekkekohad

2. JÄÄTMEMAJANDUSE ÕIGUSLIKUD ALUSED

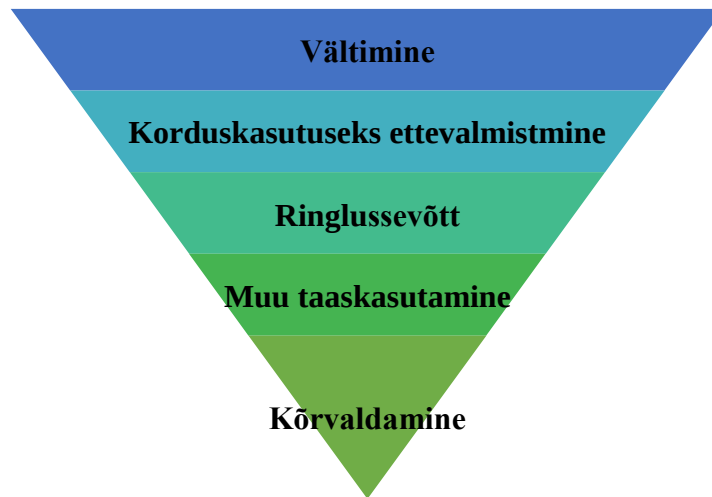
2.1 Euroopa Liidu õigusaktid

Euroopa Liidu ja liikmesriikide jäätmealased õigusaktid põhinevad järgmistel raamdirektiividel: Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2006/12/EÜ jäätmete kohta;

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 91/689/EMÜ ohtlike jäätmete kohta;

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2008/98/EÜ, jäätmete korduvkasutuse edendamise ja jäätmete ringlussevõtu kohta (vähendada prügilates jäätmeid ja neis tekkivaid kasvuhoonegaase) millest tulenevad järgmised põhimõtted:

- jäätmehierarhia ja jäätmete vältimise põhimõte – esmajärjekorras tuleb jäätmeteket vältida. Jäätmete käitlemisel tuleb eelistada nende korduskasutust, kui see ei ole võimalik, siis materjalina ringlussevõttu. Vähem tuleb eelistada muud taaskasutamist ning vähim eelistatud võimalus on jäätmete kõrvaldamine, sh ladestamine. Varasem kehtinud kolmeastmeline jäätmehierarhia (vältimine, taaskasutamine, kõrvaldamine) asendati direktiivis 2008/98/EÜ viieastmelise hierarhiaga (Joonis 2);

Joonis 2. Viieastmeline jäätmehierarhia

- iseseisvuse ja läheduse põhimõte – jäätmehoolduse kavandamisel ja muus jäätmehooldust suunavas tegevuses juhinduvad haldusorganid põhimõttest, et jäätmekäitluskohtade võrgustik peab olema loimitud nii, et oleks tagatud segaolmejäätmete käitlemine tekkekohale võimalikult lähedal, samuti kõigi tekkinud jäätmete kõrvaldamine, arvestades jäätmekäitluse hierarhia põhimõtet, parimat võimalikku tehnikat, geograafilisi olusid ja vajadust spetsialiseeritud rajatiste järele seoses teatavate jäätmeliikidega;

- laiendatud tootjavastutuse põhimõte – tootja on kohustatud tagama tema turule lastud tootest tekkivate jäätmete kogumise ja nende taaskasutamise või kõrvaldamise ning tal peab olema selle kohustuse täitmiseks piisav tagatis. Sealjuures võib tootja valida, kas ta täidab kohustused individuaalselt, annab need kirjaliku lepinguga üle tootjate ühendusele või ühineb tootjate ühendusega.

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 94/62/EÜ, pakendi ja pakendijäätmete kohta. Direktiivi on hiljem täiendatud (2004/12/EÜ ja 2005/20/EÜ).

Üldised EL jäätmepoliitika eesmärgid ja printsiibid on:

- 1) muuta liidu majandus ressursitõhusaks, keskkonnasäästlikuks ja konkurentsivõimeliseks vähese CO₂-heitega majanduseks;
- 2) esmatähtsad tooted on ökodisainitud eesmärgiga optimeerida ressursside ja materjali tõhusat kasutust ning selle käigus on muu hulgas käsitletud ringlussevõtu võimalust, ringlussevõetavat sisu ja vastupidavust;
- 3) jäätmete muutmine ressursiks, kusjuures aluseks tuleb võtta jäätmehierarhia range kohaldamine ja hõlmata jäätmete eri liike;

4) jäätmeid käideldakse turvaliselt ressursina, jäätmete isiku kohta on vähenenud absoluutarvudes, jäätmete energiakasutust on piiratud nii, et see on lubatud ainult ringlusse mittevõetavate materjalide puhul.

2.2 Eesti õigusaktid

Võttes arvesse käesoleva jäätmekava ulatust, siis alamastme õigusaktid põhinevad järgmistel seadustel:

- 1) jäätmeseadus. Peamine õigusakt, mis reguleerib Eesti Vabariigis jäätmetega seonduvat. Jäätmeseaduses on püstitatud üleriigilised senise jäätmekäitluspraktika piirangud ja jäätmehoolduse arendamise eesmärgid.
- 2) pakendiseadus. Kohalik omavalitsus peab pakendi ja pakendijäätmete taaskasutussüsteemi korraldama selliselt, et saavutatakse pakendiseaduses toodud pakendi ja pakendijäätmete kogumise ja taaskasutuse eesmärgid ja kehtestatud sihtarvud ning jäätmeseaduses sätestatud jäätmekäitluse üldised eesmärgid. Pakendiseadus sätestab pakendile ja pakendi kasutamisele esitatavad üldnõuded, pakendi ja pakendist tekkivate jäätmete vältimise ja vähendamise meetmed, pakendi ja pakendijäätmete taaskasutussüsteemi korralduse ning vastutuse kehtestatud nõuete täitmata jätmise eest.
- 3) pakendiaktsiisi seadus. Pakendiaktsiisi seadusega maksustatakse pakendiaktsiisiga Eestis turule lastud kauba pakend, teisest Euroopa Liidu liikmesriigist soetatud ja imporditud pakend.
- 4) Riigi jäätmekava 2014-2020 on kogu jäätmevaldkonda hõlmav arengudokument, milles kirjeldatakse olulisemaid jäätmevaldkonna arengu põhimõtteid ja meetmeid koos ettenähtava tegevusega ning, mis on aluseks ka omavalitsuse jäätmekava koostamisel.

2.3 Strateegilised dokumendid

Keskkonnastrateegia aastani 2030 on keskkonnavaldkonna arengustrateegia, mis juhindub Eesti säästva arengu riikliku strateegia „Säästev Eesti 21“ põhimõtetest ja on katusstrateegiaks kõikidele keskkonna valdkonna alavaldkondlikele arengukavadele, mis peavad koostamisel või täiendamisel juhinduma keskkonnastrateegias toodud põhimõtetest. Keskkonna valdkond hõlmab nii sisult, ulatuselt kui ka spetsiifikalt väga erinevaid alavaldkondi, seetõttu on nende sihipärase arengu kavandamiseks vastavate alavaldkondade koostamine vajalik ja põhjendatud ka keskkonnastrateegia kui üldisema raamdokumendi olemasolul.

„Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030“ eesmärk jäätmevaldkonnas on järgmine: aastal 2030 on tekkivate jäätmete ladestamine vähenenud 30% ning oluliselt on vähendatud tekkivate jäätmete ohtlikkust. Eesmärgiks on määratleda pikaajalised arengusuunad looduskeskkonna hea seisundi hoidmiseks, lähtudes samas keskkonna valdkonna seostest majandus- ja sotsiaalvaldkonnaga ning nende mõjudest ümbritsevale looduskeskkonnale ja inimesele.

Keskkonnastrateegia põhimõtted: säästev areng, keskkonnakahjustuste ennetamine ja vältimine, jäätmehoolduse integreerimine teiste eluvaldkondade ja loodusvarade kasutamisega.

Konkurentsivõime kava „Eesti 2020“ kohaselt tuleb jätkusuutliku majanduskasvu saavutamiseks jätkata senisest ressursitõhusama, loodussäästlikuma ja konkurentsivõimelisema majandussüsteemi arendamist. Selleks tuleb erilist tähelepanu pöörata roheliste tehnoloogiate arendamisele ka jäätmekäitluses. Kava „Eesti 2020“ järgi on prioriteedid endiselt jäätmetekke vältimine, korduskasutus ja ringlussevõtt.

2.4 Omavalitsuse tasand

Kohalikul tasandil jäätmehoolduse planeerimisel on tähtis määratleda täpselt kohalikule omavalitsusele erinevate jäätmehooldusalaste õigusaktidega antud õigused ning pandud kohustused. Omavalitsuste vahelise koostöö aluseks on ühised eesmärgid ja tegevuskava ning identsed kohalikul tasandil jäätmehooldust reguleerivad õigusaktid.

Üle Eesti ühtselt toimiva jäätmehoolduse ning käitlussüsteemi toimimise eelduseks on kõigi omavalitsuste omavaheline koostöö koostööstruktuuride kaudu. Kohalike omavalitsuste vahelise koostöö eelisteks on majanduslik kasulikkus, sest see võimaldab õigesti dimensioneerida ja paigaldada jäätmekäitlusrajatised (keskkonnajaam, jäätmejaam jms), mille tulemusena on halduskulud madalamad, ühistes veopiirkondades on teenuse hind ühtlane, ühiselt korraldatud taaskasutatavate jäätmete kogumissüsteem on tõhusam.

Viljand vald on Mittetulundusühing Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskus (edaspidi KEJHK) liige. KEJHK on loodud omavalitsuste jäätmehooldusala seaduse edendamiseks, jäätmeseadusega omavalitsustele pandud ülesannete täitmiseks ning ühiselt jäätmehoolduse arendamiseks. Ühing on asutatud 2003. aastal koostöös teiste omavalitsustega Järvamaalt, Raplamaalt, Jõgevamaalt, Viljandimaalt, Harjumaalt, Tartumaalt, Pärnumaalt.

Jäätmekäitlusala tegevust Viljandi vallas reguleerivad Viljandi valla arengukava, jäätmekava, jäätmehoolduseeskiri ning jäätmevaldajate registri põhimäärus.

2.5 Ettevõtte tasand

Viljandi vallas tegutsevad ettevõtted ja asutused peavad täitma jäätmekäitlusega seotud kohustusi, mis on kehtestatud valla jäätmehoolduseeskirjas, jäätmeseaduses, keskkonnaseadustiku üldosa seaduses, pakendiseaduses ja keskkonnajärelevalve seaduses sätestatud korras.

Ettevõtte tasandil reguleerivad jäätmekäitlust jäätmeluba, jäätmekäitleja registreerimistõend ja ohtlike jäätmete käitluslitsents. Keskkonnakompleksloa puhul ei ole vaja eraldi jäätmeluba, sest kompleksloaga sätestatakse nõuded ka jäätmete käitlemisele. Kui ettevõtte käitleb teiste isikute tekitatud ja üle antud ohtlike jäätmeid, peab ta omama lisaks jäätmeloale või keskkonnakompleksloale ka ohtlike jäätmete käitluslitsentsi.

Jäätmekäitlejad täidavad järgmisi funktsioone:

- 1) tavajäätmete (sh olmejäätmete, ehitus- ja lammutusjäätmete jm) kogumine ja edasisele käitlemisele (taaskasutamisele) suunamine, korraldatud jäätmevedu vastavalt hanketingimustele;
- 2) ohtlike jäätmete (va põlevkivisektoris tekkivate ohtlike jäätmete) kogumine ja edasine käitlemine;
- 3) iseseisvaid jäätmekäitlussüsteeme omavates ettevõtetes tekkivate jäätmete käitlemine;
- 4) jäätmete taaskasutamise protsessis (ka jäätmete korduskasutamiseks ettevalmistamises) osalemine ja oma positiivse panuse andmine.

2.6 Kodumajapidamine

Kodumajapidamise tasandil on olulised järgmised tegevused: liitumine korraldatud jäätmeveoga, olmejäätmete sortimine tekkekohas, pakendi ja pakendijäätmete eraldi kogumine, ohtlike jäätmete eraldamine ja nende viimine kogumispunkti jm.

Kodumajapidamises tekkinud jäätmete käitlemisel on vaja juhendada vallas kehtivast jäätmehoolduseeskirjast, mis järgib riigi jäätmepoliitika eesmärgi, õigusaktide nõudeid, valla jäätmekava ning kohaliku omavalitsuse või nende ühenduste jäätmealast infrastruktuuri.

3. HETKEOLUKORRA ÜLEVAADE

Enne haldusreformiga liitumist Viljandi vallal jäätmekava puudus, Tarvastu vallal ja Kolga-Jaani vallal oli kummalgi eraldi vastu võetud jäätmekava, mis lähtus eesmärkide seadmisel riigi jäätmekavast 2014-2020 ning määratles järgnevat viieks aastaks jäätmekäitluse arengusuunad ja eesmärgid. Peamine eesmärk oli, et elanike ja ettevõtjate poolt toodetud jäätmete hulk väheneks ning elanike ja ettevõtjate teadlikkus jäätmete kogumise võimalustest ja kohustustest suureneks. Jäätmeseadus ja haldusreformi käigus liitumine tingisid uue ühtse jäätmekava koostamist analüüsides kogu piirkonda tervikuna.

Hetkeolukord annab ülevaate, milliseid eesmärgi on jõutud eelnevate jäätmekavade perioodi jooksul piirkonnas tervikuna ellu viia ja millised eesmärgid on jäänud täitmata.

Eelmistes jäätmekavades püstitatud eesmärkidest saab täidetuks pidada:

- 1) segaolmejäätmete kogumiseks ja veoks segaolmejäätmete korraldamiseks kontsessiooni läbiviimist;
- 2) jäätmevaldajate registri ajakohast pidamist;
- 3) ohtlike jäätmete kogumine Viiratsi, Uusna, Ramsi, Päre, Kolga-Jaani ja Mustla ohtlike jäätmete kogumiseks mõeldud merekonteinerites ja Viljandi jäätmejaamas;
- 4) ohtlike jäätmete kogumisringide korraldamist Kolga-Jaanis;
- 5) valla veebilehtede täiustamine jäätmealase teabe saamiseks
- 6) avalikel haljasaladel tekkivate biolagunevate jäätmete kompostimisele suunamist;
- 7) artiklite avaldamist ja infovoldikute koostamist;
- 8) koostöö parandamine pakendiorganisatsioonidega;
- 9) koostöö arendamine Viljandi linna ja teiste Viljandi koostööpiirkonna omavalitsustega Viljandi jäätmejaama ühiseks kasutamiseks.

Käesoleva jäätmekava raames jätkatakse ametnike koolitusi järelevalve teostamiseks, Mustla jäätmejaama rajamise planeerimist, Kolga-Jaani jäätmete kogumispunkti laiendamist võimaldamaks suurjäätmete kogumist, Viiratsi aleviku jäätmeaia rajamist. Jätkata tuleb elanike teadlikkuse tõstmisega, liigiti kogutavate jäätmete taaskasutusele suunamisega, biojäätmete kohtsorteerimise edendamisega, vanapaberi ja kartongi eraldi sorteerimise juurutamisega, haljasaladelt ja kalmistutelt tekkinud haljastusjäätmete kompostimisega, olemasolevate jäätmete kogumispunktide haldamise ja nendes liigiti kogumise laiendamisega. Oluline on jätkata koostööd taaskasutusorganisatsioonidega ning vajadusel luua uusi või täiendada olemasolevaid jäätmete liigiti kogumispunkte.

4. VILJANDI VALLA JÄÄTMEKÄITLUSE ÜLEVAADE

Viljandi valla jäätmekava ajakohastamisel on kogutud ja käideldud jäätmeliikide ja koguste hindamise aluseks võetud riikliku jäätmetatistika andmeid ja muid asjakohaseid materjale.

Jäätmekäitluse aruandlus põhineb ettevõtete poolt jäätmeseaduse alusel esitatavatel iga-aastastel jäätmearuannetel. Jäätmearuandeid on kohustatud esitama jäätmeluba või kompleksluba omavad, samuti jäätmekäitlejatena registreeritud isikud. Tõepärase informatsiooni eelduseks on, et kõik tekkivad jäätmevood fikseeritakse kas tekitajate endi või siis aruandekohuslaste jäätmekäitlejate poolt, kellele jäätmeid käitlemiseks üle antakse. Usaldusväärsete koondandmete saamiseks on esmatähtis korrekse ettevõttesisese jäätmearuandluse pidamine, mis on jäätmearuandluse aluseks.

Riikliku jäätmetatistika puhul tuleb arvestada, et selles võib esineda ebatäpsusi. Paljud jäätmekäitlejad teenindavad mitut omavalitsust korraga ning jäätmed satuvad jäätmekäitluskohta koos, ilma et oleks täpselt eristatud, kui palju jäätmeid kogutakse ühest vallast ja kui palju mõnest teisest omavalitsusest. Samuti põhjustab ebatäpsust asjaolu, et ettevõtted ja prügilad on esitanud erinevaid andmeid prügilas vastu võetud jäätmekoguste kohta. Samuti määravad eri jäätmekäitlejad jäätmekoode mõnevõrra erinevalt.

Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava on kohaliku omavalitsuse üksuse arengukava osa, mis käsitleb valla jäätmehoolduse arendamist. Seega jäätmekava kui arengudokumendi kohaselt on oluline teada saada koguste suurusjärk iga tekkiva jäätmeliigi kohta, mille alusel saab hinnata kas olemasolevad kogumisvõimalused katavad vajadused või vajab vald täiendavaid investeeringuid teatud jäätmeliikide liigiti kogumise arendamiseks.

Kohaliku omavalitsuse üksus korraldab jäätmete sortimist, sealhulgas liigiti kogumist, et võimaldada nende taaskasutamist võimalikult suures ulatuses. Sortimisel eraldatakse taaskasutatavad jäätmed ning ohtlikud jäätmed ülejäänud jäätmetest, kui see on tehniliselt teostatav ja sellega ei kaasne ülemääraseid kulutusi. Kui see on tehniliselt, keskkonna seisukohast

ja majanduslikult teostatav, peab kohaliku omavalitsuse üksus korraldama vähemalt paberi ja kartongi (20 01 01), plastide (20 01 39), metallide (20 01 40), klaasi (20 01 02), biolagunevate aia- ja haljastujäätmete (20 02 01), biolagunevate köögi- ja sööklajäätmete (20 01 08) ning pakendite (15 01), sealhulgas paber- ja kartongpakendite (15 01 01), plastpakendite (15 01 02), puitpakendite (150103), metallpakendite (150104), komposiitpakendite (150105), klaaspakendite (150107), tekstiilpakendite (150109) ja muud jäätmeseaduse §-s 7 esitatud olmejäätmete mõistele vastavate pakendite liigiti kogumise.

4.1 Jäätmekäitluskohad

Jäätmekäitluskohtade rajamisel tuleb arvestada nende kaugust olulisematest omavalitsuse territooriumil asuvatest tõmbepunktidest, et ühildada elanike oluliste tegemistega ka sorteeritud jäätmete ära andmine ja vältida selleks lisakulutuste tegemist. Käesoleval ajal on omavalitsustes jäätmete liigiti kogumiseks kasutuses mitmed erinevad jäätmekäitluskohad ja -viisid.

Jäätmeseadusele vastavalt tuleb jäätmete kõrvaldamisel ja segaolmejäätmete taaskasutamisel, läheduse põhimõtet rakendades, vedada jäätmed lähimasse nõuetele vastavasse prügilasse või jäätmejaama, kus toimub edasine jäätmete töötlemine.

Viljandi vallas puudub nõuetele vastav jäätmejaam. Liigiti kogutud jäätmete üleandmiseks on vallaelanikel võimalus kasutada naaberomavalitsustes asuvaid Viljandi linna jäätmejaama ja Põltsamaa valla jäätmejaama ning anda oma jäätmeid seal ära vastavalt kehtivale hinnakirjale. Viljandi jäätmejaamas saavad elanikud ära anda kõiki jäätmeid tasuta, mis on seotud tootjavastutusorganisatsiooniga (elektroonikaromusid, pakendeid, vanapaberit, vanarehve, metallijäätmeid) ja lisaks ohtlike jäätmeid. Viljandi vallas on võimalik ära anda ohtlike jäätmeid seitsmes valla territooriumil asuvas ohtlike jäätmete kogumispunktis. Elektroonikajäätmeid võetakse vastu Viiratsi-, Mustla- ja Kolga-Jaani alevike kogumispunktides ning Viljandi jäätmejaamas. Aia- ja haljastujäätmeid Kolga-Jaani alevikus asuva katlamaja territooriumil, lisaks korraldab vald Ramsi alevikus, Viiratsi alevikus ja Vana-Võidu tiheasustusega alal tasuta haljastusjäätmete kogumisringe kevadel ja sügisel.

Selleks, et parandada Viljandi vallas liigiti kogutud ja sorteeritud jäätmete üleandmist, planeeritakse valda ehitada Ülensi külas asuvale Jäätmejaama kinnistule Mustla jäätmejaam ning parendada Kolga-Jaani aleviku kogumispunktis ja Viiratsi aleviku kogumispunktis jäätmete vastuvõtu tingimusi, võimaldamaks elanikkonnale tekkekoha lähedal suuremal määral liigiti kogutavate jäätmete vastuvõtmise.

4.1.1 Mustla jäätmejaam

Viljandi vallas Ülensi külas asuvale Jäätmejaama kinnistule (katastritunnus 79701:001:0356) planeeritakse rajada Mustla jäätmejaam. Jäätmejaam on mõeldud eelkõige kodumajapidamistest pärinevate jäätmete kogumiseks ja jäätmete edasisele käitlemisele suunamiseks.

Jäätmejaam on spetsiaalselt rajatud tehniliselt varustatud jäätmekäitluskoht (detailplaneeringu ja projekti alusel), kuhu on paigutatud taaskasutatavate jäätmete kogumiseks ja esmaseks töötlemiseks kogumiskonteinerid sh. ohtlike jäätmete kogumiskonteiner, kus toimub kasutuskõlblike ja suuregabariidiliste jäätmete (mööbli, kodumasinade, majatarvete, riietusesemete jms) kogumine. Konteinerite alune plats rajatakse asfaltkatendiga ja piiratakse piirdeaia.

Jäätmejaama rajamiseks koostatakse maa-ala detailplaneering, jäätmejaama eskiisprojekt ja hinnatakse keskkonnamõju strateegilise hindamise vajalikkust. Koostatakse jäätmejaama ehitusprojekt ning ehitatakse välja jäätmejaam, koos vajalike infrastruktuuridega. Jäätmejaama ehitust koos eeltöödega planeeritakse aastatele 2018-2022.

Jäätmejaam on oluliseks jäätmehooldussüsteemi osaks, kus piirkonna kohalikud elanikud saavad üle anda sorteeritud jäätmeid. Jäätmejaama ei hakata jäätmeid ladestama ega ole kavandatud rajada ka sorteerimistehast. Taaskasutatavad jäätmed suunatakse ümbertöötlemisse, ladestamisele kuuluvad jäätmed viiakse jäätmejaamast edasi prügilasse.

Keskkonnaministri määruse järgi „Olmejäätmete sortimise kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused“ peab jäätmejaama tehniline varustatus tagama vähemalt järgmiste olmejäätmeliikide vastuvõtmise elanikkonnalt:

- paber ja kartong (20 01 01);
- plastid (20 01 39);
- metallid (20 01 40);
- klaas (20 01 02);
- biolagunevad aia- ja haljastujäätmed (20 02 01);
- bioloogiliselt mittelagunevad aia- ja haljastujäätmed (20 02 02, 20 02 03);
- puit (20 01 38);
- rõivad ja tekstiil (20 01 10, 20 01 11);
- suurjäätmed (20 03 07);
- koodiga 20 01 ohtlikke jäätmeid ning olmes tekkinud ohtlikke aineid sisaldavad või nendega saastunud pakendid jäätmekoodiga 15 01 10*.

Viljandi valla jäätmevaldajate registri täiendamine jäätmejaama mooduliga

2016. aasta lõpus valmis jäätmevaldajate registri lahenduse EVALD arendusena jäätmejaama moodul. Tegemist on tarkvaralahendusega, mis võimaldab ID-kaardi lugejasse sisestamisel tuvastada jäätmejaama kliendi. ID-kaardi puudumisel saab kliendi isikukoodi sisestada käsitsi.

Rakenduse abil saab jäätmejaama töötaja teate „on elanik“, kui isiku elukoht on rahvastikuregistri järgi Viljandi vald või muu kohalik omavalitsus, kellel on jäätmejaama kohta sõlmitud koostööleping. Vastasel juhul saab jäätmejaama töötaja teate „ei ole elanik“. Ametnik näeb süsteemi sisse logides jaamadesse toodud jäätmekoguseid ning saab teha koguste kohta väljavõtteid jäätmejaamade ja jäätmeliikide kaupa. Rakenduse edasiarendusena on võimalik süsteem liidestada jäätmejaama kassasüsteemiga.

Jäätmevaldajate registri lahenduse EVALD arenduse jäätmejaama mooduli liitmine rajatava jäätmejaamaga on üks võimalus, mitte eesmärk. Leida tuleb parim ja soodne lahendus.

4.1.2 Ohtlike jäätmete kogumispunktid

Lisaks jäätmejaamadele on võimalik ohtlikke jäätmeid üle anda valla eri paikkondadesse rajatud ohtlike jäätmete kogumispunktides, mida on Viljandi vallas kokku seitse.

Ohtlike jäätmete hoiustamine litsenseeritud käitlejale üleandmiseni toimub nõuetele vastavates spetsiaalselt ette valmistatud merekonteineri tüüpi metallkonteinerites, mis on soetatud KIK investeeringu toel.

Viljandi valla territooriumil asuvad ohtlike jäätmete kogumispunktid:

- Ramsi alevikus aktsiaselts Ramsi Turvas territooriumil;
- Paistu külas Raamatukogu tee 2;
- Viiratsi alevikus Sakala tn 3a;
- Uusna külas Uusna-Saareküla teeristis;
- Kolga-Jaani alevikus katlamaja territooriumil;
- Mustla alevik Posti tn 27 turuplatsi kõrval;
- Viljandi Jäätmejaamas, Pärnu mnt 36, Viljandi linnas.

Kogumispunktides võetakse vastu järgmiseid kodumajapidamistes tekkinud ohtlikke jäätmeid:

- akud;
- vanaõli;
- õlifiltrid;
- värvijäätmed (vanad värvid, liimid, lakid);
- elavhõbedajäätmed;
- patareid;
- vanad ravimid;
- vanad pestitsiidid;
- lahustijäätmed;

- värvi-, laki- ja liimijäätmed;
- päevavalguslambid, säästupirnid;
- ohtlike ainetega saastunud pakend;
- kodukemikaalid.

Ettevõtted/asutused on kohustatud ohtlikud jäätmed üle andma jäätmekäitlusalitsuse omavale ettevõttele.

Viljandi valla ohtlike jäätmete kogumispunktides kogutud ohtlike jäätmete käitlemise teostab koostööleppe kohaselt aktsiaselts Epler&Lorenz.

4.2 Korraldatud jäätmevedu

Kohaliku omavalitsuse üksuse kohustus on korraldada oma haldusterritooriumil olmejäätmete, eelkõige prügi ehk segaolmejäätmete, nende sortimisjääkide ja olmejäätmete tekkekohas liigiti kogumisel tekkinud jäätmeliikide kogumine ja vedu. Korraldatud jäätmevedu on olmejäätmete kogumine ja vedamine määratud piirkonnast määratud jäätmekäitluskohale või -kohtadesse kohaliku omavalitsuse üksuse valitud ettevõtja poolt.

Kohaliku omavalitsuse volikogu võib korraldatud jäätmeveo riigihanke korraldamisega seonduvate ülesannete täitmiseks volitada mittetulundusühingut, mille liige vastav kohalik omavalitsuse üksus on ning mille liikmeteks saavad vastavalt põhikirjale olla ainult kohaliku omavalitsuse üksused. Viljandi vald olles KEJHK liige, delegeeris halduslepingu alusel eelnimetatud ülesande ühingule.

Viljandi vallaks liitunud endises Paistu vallas rakendus korraldatud jäätmevedu 07.01.2009 aastast, endises Pärsti vallas rakendus 01.08.2009. a, endises Viiratsi vallas rakendus 01.07.2010. a., endises Saarepeedi vallas rakendus 01.03.2011. a., endises Tarvastu vallas rakendus 01.03.2011. a. ja endises Kolga-Jaani vallas rakendus 01.07.2008. a. Jäätmekava koostamise ajal on täitmisel korraldatud jäätmeveo hankeleping endiste Tarvastu ja Kolga-Jaani valla piirkondades. Viljandi vallas kehtisid teenuse osutamisel vabaturureeglid ehk jäätmete äraveo teenust võivad osutada kõik jäätmeluba omavad ettevõtted. Uue korraldatud jäätmeveo kontsessiooni andmise hange on korraldatud ja edukaks on tunnistatud jäätmeveoteenust osutama hakkav ettevõtte. Korraldatud jäätmevedu rakendus taas 01.08.2018. a.

Alates 2019. aastal rakenduvast korraldatud jäätmeveo hankest saab Viljandi valla haldusterritooriumist üks jäätmeveopiirkond.

Korraldatud jäätmeveoga on seni hõlmatud olnud ainult segaolmejäätmete kogumine ja vedu. Liigiti kogumise arendamisel on suundumus tekkekohas laiendada jäätmete kogumissüsteemi, mille raames lisaks segaolmejäätmetele tuleks võimaldada biojäätmete, paber- ja kartongijäätmete ning lisaks ka klaasi-, plasti- ja metallijäätmete tekkekohas liigiti üleandmine. Samuti tuleks liigiti kogumise arendamiseks panna rõhku teavitustööle.

Jäätmeseaduse § 66 ja § 67 tähenduses on korraldatud jäätmevedu olmejäätmete kogumine ja vedamine määratud piirkonnast määratud jäätmekäitluskohale või -kohtadesse kohaliku omavalitsuse üksuse valitud ettevõtja poolt. Teenuse osutaja leidmiseks korraldab kohaliku omavalitsuse üksus iseseisvalt või koostöös teiste kohaliku omavalitsuse üksustega teenuste kontsessiooni lähtuvalt riigihangete seaduses sätestatust.

Korraldatud olmejäätmete kogumise ja veo all mõeldakse olmejäätmeveoga haaratud jäätmeliikide laadimist, eelkõige prügi ehk segaolmejäätmete ning nende sortimisjääkide kogumist ja vedu jäätmetekitaja täidetud jäätmemahutitest (-konteineritest) jäätmete transpordiks mõeldud spetsiaalsele prügiautole ning jäätmete vedamist ja edasist suunamist taaskasutusse või kõrvaldamisele.

Korraldatud jäätmeveo eesmärgiks on liita jäätmeveoga kõik jäätmevaldajad ja jäätmetekitajad, tagada kõikidele jäätmevaldajatele kvaliteetne ning ühtsetel põhimõtetel välja töötatud ja võrdse hinnaga korraldatud olmejäätmete kogumise ja logistiliselt hästitoimiv veoteenus. Sellest tulenevalt on jäätmeveo planeerimisel tähelepanu pööratud kahele aspektile:

1) kõigil jäätmetekitajatel peavad olema võimalused anda oma jäätmed üle kogumissüsteemi;

2) jäätmete kogumise maksumus peab olema kõigile jäätmetekitajatele võrdne ning sõltuma tekkinud jäätmete kogusest.

Korraldatud jäätmeveo positiivsed aspektid:

- 1) aitab vältida illegaalset prügistamist;
- 2) jäätmetekitaja maksab oma jäätmete käitlemise eest ja tunnetab seeläbi omavastutust;
- 3) jäätmete kogumine toimub logistiliselt otstarbekamalt;
- 4) parem kontroll jäätmete tekke ja käitlemise üle;
- 5) hõlbustab jäätmete liigitikogumist.

4.3 Jäätmevaldajate register

Jäätmeseaduse alusel peab kohaliku omavalitsuse organ asutama jäätmevaldajate registri ning kehtestama oma määrusega registri pidamise korra. Jäätmevaldajate registri pidamise eesmärgiks on saada ülevaade kõikidest piirkonna jäätmevaldajatest, nendega seotud jäätmetekkekohtadest ja -mahtudest ning tagada ülevaade jäätmete veost.

Jäätmevaldajate registris kajastuvad järgmised andmed:

- 1) jäätmetekkekohad ja jäätmeveokohtadega seotud jäätmevaldajate andmed;
- 2) jäätmetekkekohtade hetkestaatused;
- 3) jäätmeveopiirkond;
- 4) korraldatud jäätmevedu teostava firma andmed;
- 5) jäätmeveo korraldanud jäätmevedaja poolt esitatud aruandlus jäätmetekkekohale paigaldatud jäätmemahutitest, veo mahtudest ning jäätmevedaja ja jäätmevaldaja esindajate vahel sõlmitud lepingutest;
- 6) jäätmetekkekohtade ja kogumisvahendite asukohad registri kaardiliidesel.

Viljandi valla jäätmevaldajate register on ühishallatav koos teiste KEJHK liikmeskonna omavalitsuste jäätmevaldajate registritega ning ühildatud KEJHK lepinguhaldussüsteemiga.

Lepinguhaldussüsteem on jäätmevaldajate registri andmekogu, milles töödeldakse korraldatud jäätmeveoteenuse osutamisega seotud andmeid, mis annab ülevaate jäätmevaldajatega sõlmitud lepingutest ja nende täitmisest.

Viljandi valla jäätmevaldajate registri põhjal on vallas 4942 jäätmetekkekohta, milles 14.09.2018. a seisuga vedu toimub 4410-l, see on ca 89%-l jäätmetekkekohtadest. Ühiskonteineri külge on liidetud 448 jäätmetekkekohta. Jäätmeveost väljajäävate hulga moodustavad peamiselt jäätmetekkekohad, kus ajutised vabastused on lõppenud ja need objektid on kohustatud liituma, lisaks võlgnikud ja uued jäätmetekkekohad, mida vedaja ei ole veel jõudnud jäätmeveosse kaasata. Korraldatud jäätmeveoga liitmata jäätmetekkekohtadega käib pidev töö ning nende hulk on viimastel aastatel püsinud paari protsendi juures.

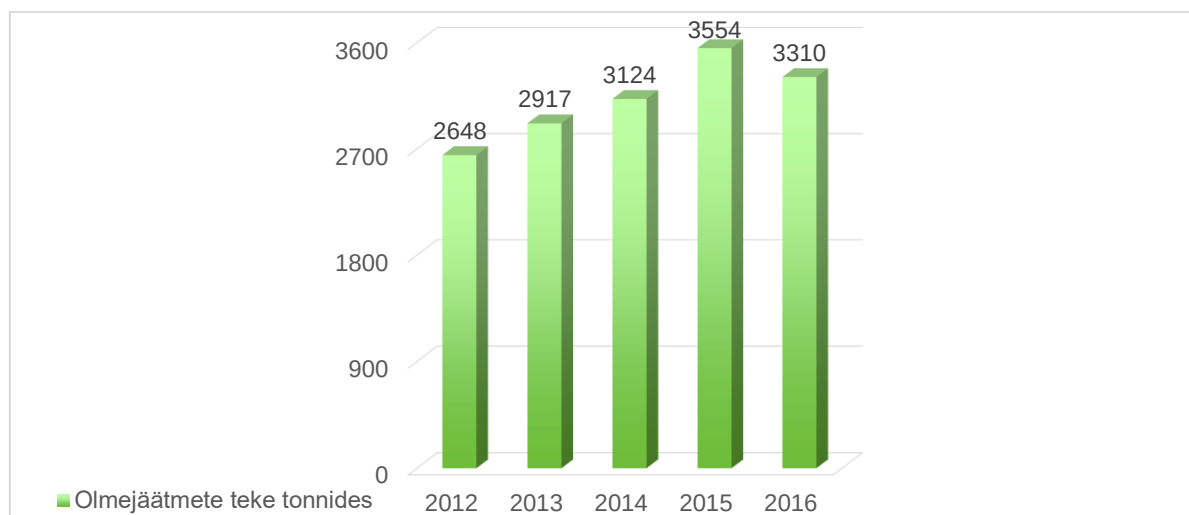
4.4 Olmejäätmed

Jäätmete sõltub suures osas elanike arvust ja piirkonna majandusliku arengu tasemest, aga ka ettevõtete struktuurist, toodete materjalimahukusest jms.

Olmejäätmed on kodumajapidamisjäätmed ning kaubanduses, teeninduses või mujal tekkinud oma koostise ja omaduste poolest samalaadsed jäätmed.

Jäätmete tekke puhul on analüüsitud haldusreformi käigus liitunud omavalitsuste piirkonda tervikuna ühtse Viljandi vallana.

Jäätmearuandluse infosüsteemi JATS andmete järgi tekkis Viljandi vallas 2016. a **kokku üle 4406 tonni jäätmeid**, millest **olmejäätmeid** (koodiga 20 ja kädiga 15 pakendid) **oli 3310 tonni**.

Joonis 3 Viljandi vallas olmejjäätmete (kood 20 ja koos 15) teke aastatel 2012-2016, tonnides

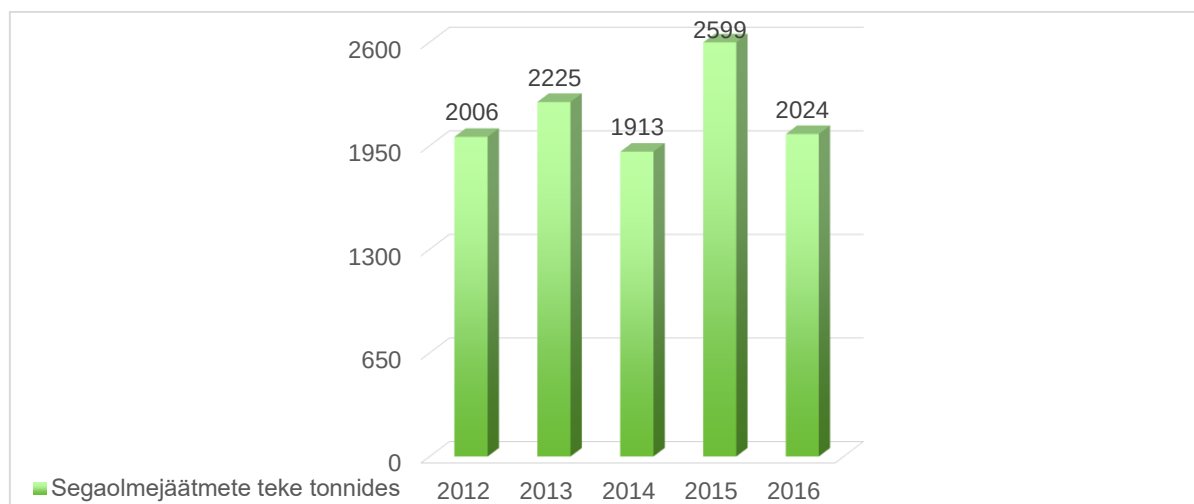
Olmejjäätmete teke on olnud kasvavas trendis. Seevastu Viljandi valla rahvaarv on viimastel aastatel olnud kahanev (rahvaarv 2014. a 14 626 elanikku, 2015. a 14 362 elanikku, 2016. a 14 251 elanikku, 2017. a 14 046 elanikku). Sellest võib järeldada, et elanikkonna kahanemine jäätmete tekkekogustele olulist mõju ei avalda. Pigem sõltub olmejjäätmete teke ja koostis eelkõige majandusolukorrast ja tarbimisest ning tekkekogust mõjutab oluliselt ka ettevõtluse areng vallas. Tekke vähendamise edendamisel on peamine roll täita elanikkonnal, kelle teadlikkusest ja tarbimisharjumustest sõltub suuresti nii pakendijäätmete, toidujäätmete kui ka muude olmejjäätmete koguseline vähenemine. Olmejjäätmete kogus sõltub eelkõige piirkonnas valdavast elamutüübist (korrusmajad, individuaalelamud) ja tarbimisharjumistest, kaubandus- ja teiste teenindusettevõtete lähedusest ning kui hästi on piirkonnas korraldatud jäätmete (paber ja papp, pakendijäätmed ja biojäätmed) liigiti kogumine.

4.5 Segaolmejjäätmed

Segaolmejjäätmete (20 03 01) kogumine toimub korraldatud jäätmeveo raames ning tulevikus peavad kõik Viljandi valla jäätmevaldajad olema kogumissüsteemiga liidetud. Segaolmejjäätmete kogumisega seotud tehnilised nõuded, nagu kogumismahutite tüübi, materjali, suuruse, paiknemise, tühjendussageduse ja ühiste kogumismahutite kasutamise sätestab Viljandi valla jäätmehoolduseeskiri.

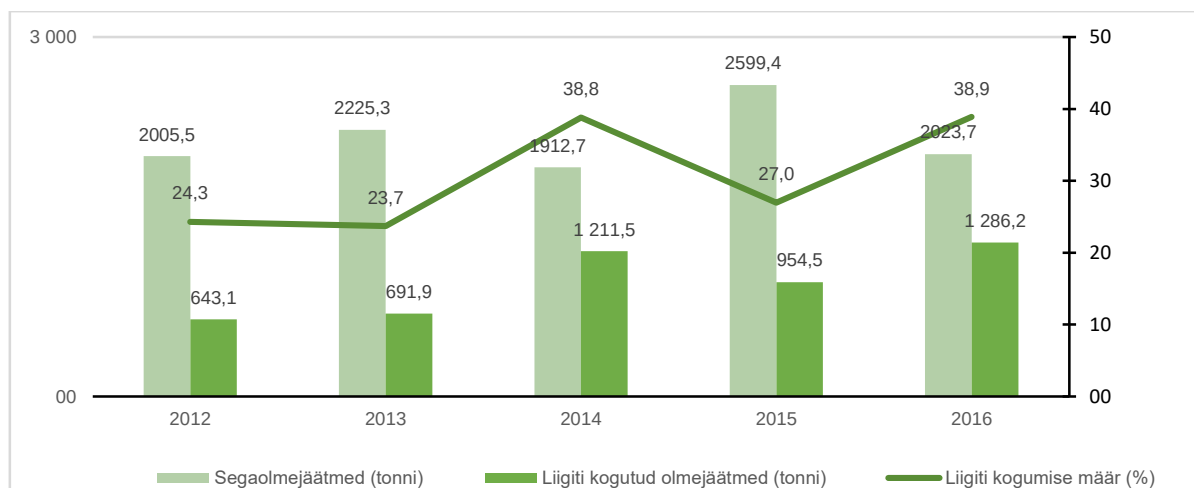
Säästva Eesti Instituudi (SEI-Tallinn) poolt 2012-2013. a läbi viidud segaolmejjäätmete sortimisuuringu „Eestis tekkinud segaolmejjäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise uuring“ kaudse hinnangu kohaselt tekkis 2011. a Eestis ühe elaniku kohta keskmiselt 216 kg segaolmejjäätmeid aastas, mis teeb umbes 0,59 kg segaolmejjäätmeid inimese kohta päevas.

Keskkonnaagentuuri jäätmearuandluse infosüsteemi (JATS) andmetel tekkis 2016. a Viljandi valla haldusterritooriumil 2024 tonni segaolmejjäätmeid, mis teeb ühe elaniku kohta 145 kg/a.

Joonis 4 Viljandi vallas segaolmejäätmete teke aastatel 2012-2016, tonnides

Segaolmejäätmete tekkekogus sõltub sellest, kui tõhusalt toimib jäätmete liigiti kogumise süsteem, mis omakorda on materjalina ringlussevõtu eelduseks. Suuremad võimalused liigiti kogumiseks ja tekkekoha lähedal äraandmiseks, vähendavad segaolmejäätmete koguseid. Viljandi valla elanikud on aastate lõikes hakanud kuulekamalt jäätmeid sorteerima, selle väite kinnituseks allolevast joonisest saab näha, et liigiti kogumise määr on tõusnud vaadeldaval perioodil kõrgeimaks 2016. aastal.

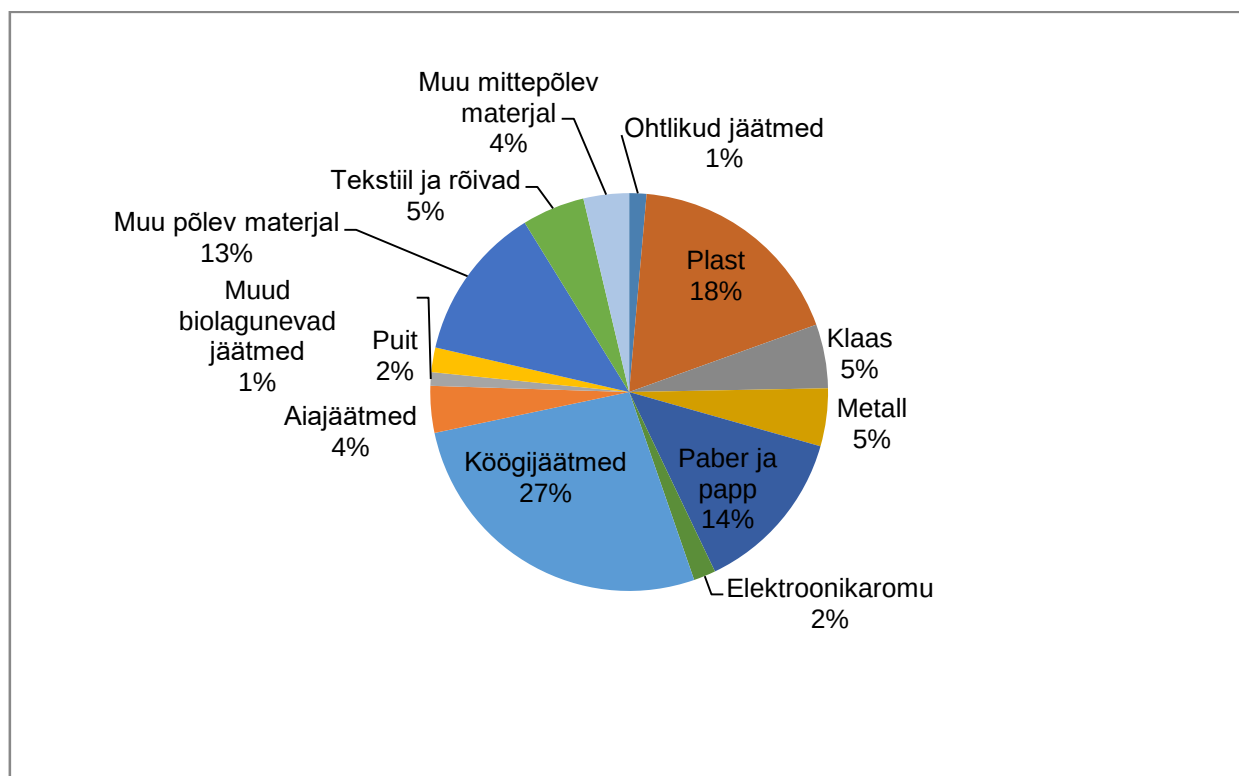

Joonis 5 Viljandi vallas jäätmete liigiti kogumise määr aastate lõikes

4.5.1 Segaolmejäätmete koostis

Olmejäätmete liigiti kogumise edasisel kavandamisel on oluline teada segaolmejäätmete liigilist koostist. Prügilasse ladestatud segaolmejäätmete koostise analüüsimiseks on Eestis erinevate meetodite alusel tehtud ainult üksikuid piirkondlikke ja valdavalt lühiajalisi uuringuid.

Viimane põhjalikum segaolmejäätmete sortimisuuring viidi läbi üle-eestiliselt 2012-2013. aastal. Varasem sortimisuuring pärineb aastast 2007-2008. Sortimisuuringu eesmärk oli analüüsida Eesti eri piirkondades ja asulatüüpides tekkivate ja prügilasse ladestatavate segaolmejäätmete ainelist koostist (joonis 6). Segaolmejäätmete sortimisuuringu piirkondade valikul arvestati, et piirkonnad hõlmaksid suurlinna Tallinna erinevaid linnaosi, väikelinnu kui ka maapiirkonda. Olmejäätmete koostist uuriti Tallinnas Lasnamäe, Kesklinna ja Nõmme linnaosas, väikelinna piirkondadest Pärnu ja Jõhvi linnas ning maapiirkondadest Järvamaal.

Joonis 6 Eesti keskmine segaolmejäätmete liigiline koostis (SEI uuring 2012-2013)

Tabel 2. Viljandi valla segaolmejäätmete koostis massiprotsentides, aastal 2016.

Jäätmeliik	Massi protsent	Jäätmekogus t/a
Orgaanilised jäätmed	31,8	643,6
Paber, papp, kartong	13,5	273,2
Klaas	5,2	105,3
Metall	4,7	95,1
Plast	18,1	366,3
Puit	2,0	40,5
Elektroonikaromu	1,8	36,4
Muu põlev materjal	12,6	255,0
Tekstiil	5,1	103,2
Ohtlikud jäätmed	1,4	28,3
Muu mittepõlev materjal	3,8	76,9
KOKKU:	100	2024

Segaolmejäätmete koostise arvutuslik analüüs näitab, et segaolmejäätmetena antakse üle 29% pakendijäätmeid ja 13% vanapaberit, mille liigiti kogumise võrgustik on kõige tihedam võrreldes muude taaskasutatavate jäätmetega. Biojäätmeid (köögi- ja haljastusjäätmeid) sisaldub segaolmejäätmetes peaaegu 1/3. Seni on olnud biolagunevate jäätmete liigiti kogumine vabatahtlik. Segaolmejäätmetest moodustavad ohtlikud jäätmed ja elektroonikaromud 3%, nende viskamine olmejäätmete konteinerisse on keelatud.

4.6 Pakendijäätmed

Pakend on mis tahes materjalist valmistatud toode, mis kasutatakse kauba toormest kuni valmiskaubani hoidmiseks, kaitsmiseks, käsitsemiseks, kättetoimetamiseks ja esitlemiseks kogu tsükli vältel tootjast tarbijani.

Pakendiseadusest tulenevalt on omavalitsustel pakendi ja pakendijäätmete kogumissüsteemis koordineeriv roll. Kohalik omavalitsus peab kindlaks määrama oma haldusterritooriumil pakendi ja pakendijäätmete kogumisviisid ning sätestama need oma jäätmehoolduseeskirjas.

Olmejäätmete koostisesse kuuluvatest jäätmeliikidest on liigiti kogumisse kõige laialdasemalt haaratud pakendijäätmed, mille käitlemine põhineb taaskasutusorganisatsioonide korraldatud pakendijäätmete kogumisvõrgustikul. Eestis tegutseb kokku neli akrediteeritud tootjavastutusorganisatsiooni. Neist kolm (OÜ Eesti Pakendiringlus, Eesti Taaskasutusorganisatsioon MTÜ ja OÜ Tootjavastutusorganisatsioon) tegelevad tagatisrahata pakendite ning üks (OÜ Eesti Pandipakend) tagatisrahaga ehk pandipakendite kogumise ja taaskasutamise korraldamisega.

Tagatisrahaga kaetud pakendite kogumissüsteemi korraldab ja finantseerib pakendiettevõtte või pandiorganisatsioon. Kogumiskohaks on müügipunktid. **Pakendiettevõtte** on ettevõtte, mis majandus- või kutsetegevuse raames pakendab kaupa, veab sisse või müüb pakendatud kaupa.

Pakendiettevõtte või taaskasutusorganisatsioon korraldab pakendite vastuvõttu müügipunktides või kogumispunktides, korraldab tagatisraha liikumise ning katab kaubandusettevõtete tehtud kulutused pakendite vastuvõtule (vastavalt omavahelisele kokkuleppele).

Tarbija tagastab müügikohta sealt ostetud või samalaadse, tagatisrahaga kaetud, pakendi ning saab tagasi kauba soetamisel makstud tagatisraha. Pakend peab olema säilinud vormiliselt algsel kujul. Süsteemis osalemine on vabatahtlik.

Segapakendi kogumissüsteemi korraldab ja finantseerib pakendiettevõtte või pandiorganisatsioon. Kogumiskohaks on müügikohas, elamugruppides, hajaasustuse kokkukandepunktides, jäätmekogumispunktides ja jäätmejaamas asuvad kogumiskonteinerid.

Pakendiettevõtte või taaskasutusorganisatsioon korraldab pakendijäätmete kogumist ja taaskasutamist paigaldades selleks ettenähtud kohtadesse pakendikonteinerid. Peab arvestust pakendite ja pakendijäätmete kogumise ja taaskasutamise üle ning esitab kord poole aasta jooksul KOV-le andmed kogutud pakendikoguste ja -liikide kohta.

KOV määrab kindlaks pakendikonteinerite täpsed asukohad ning korraldab nende paigaldust ettenähtud kohtadesse (administratiivne korraldus – kokkulepped maaomanikega jne).

Tarbija kasutab pakendi ja pakendijäätmete kogumissüsteemi vabatahtlikkuse alusel. Pakendi ja pakendijäätmete äraandmine on tarbijatele tasuta.

Ettevõtete pakendi kogumissüsteemi korraldab ja finantseerib pakendiettevõtte või taaskasutusorganisatsioon. Pakend kogutakse ettevõtte tootmisterritooriumil.

Ettevõtete all mõeldakse kõiki Viljandi vallas tegutsevaid tootmis- ja teenindusettevõtteid, kes oma tegevuses kasutavad erinevat liiki pakendeid ning pakendatud kaupu. Ettevõtete ehk tarbija kasutatud pakendite ja pakendijäätmete kogumine ja taaskasutamine toimub tarbija ja pakendiettevõtte vahelisel kokkuleppel, arvestades pakendiseaduses reguleeritud pakendiettevõtte kohustusi. Pakendiseaduse § 16 kohaselt on pakendiettevõttel kohustus kokku koguda ja taaskasutada enda pakendatud või imporditud kauba pakendid ja nendest tekkinud pakendijäätmed ning kanda eelnimetatud tegevusega seotud kulud.

Pakendiettevõttel või organisatsioonil on enda toodetud või imporditud pakendi kogumiseks järgmised võimalused:

1) pakendi kogumine iga ettevõtte territooriumil – ettevõtete kasutatud pakendid ja pakendijäätmed kogutakse selleks rajatud kogumiskohas iga ettevõtte territooriumil. Pakendiettevõtte peab varustama ettevõtteid keskkonnanõuetele vastavate kogumisvahenditega, tühjendama neid vastavalt vajadusele ning kandma pakendi kogumisega seotud otsesed kulud;

2) pakendi kogumine suuremate ettevõtete territooriumil – ettevõtete kasutatud pakendid ja pakendijäätmed kogutakse ainult suuremate sama tegevusalaga ettevõtete territooriumil. Pakendiettevõtte peab varustama suuremad ettevõtted keskkonnanõuetele vastavate kogumisvahenditega, tühjendama neid vastavalt vajadusele, kandma otsesed pakendikogumisega seotud kulud ning teavitama väiksemaid ettevõtteid kogumiskoha paiknemiskohast.

Pakendiseaduse § 17¹ kohaselt peab tagatisrahata pakendijäätmete kogumisel taaskasutusorganisatsioon tagama, et kogumiskohtade tihedus oleks iga organisatsiooni kohta järgmine:

- ✓ tiheasustusega alal, kui asustustihedus on rohkem kui 500 elanikku ühel ruutkilomeetril, olema vähemalt üks kogumiskoht jäätmevaldajast 1000 meetri raadiuses.
- ✓ kui asustustihedus on rohkem kui 1000 elanikku ühel ruutkilomeetril, peab olema vähemalt üks kogumiskoht jäätmevaldajast 500 meetri raadiuses.
- ✓ kui asustustihedus on alla 500 elaniku ühel ruutkilomeetril – kohaliku omavalitsuse territooriumil paiknevates asulates, arvestusega üks kogumiskoht 500 elaniku kohta.

Kogumisvõrgustiku tiheduse nõude kohaselt peab Viljandi vallas olema 28 tagatisrahata pakendite kogumiskohta iga taaskasutusorganisatsiooni kohta, seega kokku terve valla territooriumil peaks asuma 84 konteinerit.

Kogumiskohad määratakse kindlaks taaskasutusorganisatsiooni ja kohaliku omavalitsuse organi vahel sõlmitavas kirjalikus lepingus (pakendiseaduse § 17¹ lg 1³). Hetkel on käimas lepingute uuendamine taaskasutusorganisatsioonidega.

Pakendijäätmete liigiti kogumiseks on Viljandi valla territooriumile 1. jaanuari 2018.a seisuga paigaldatud 90 pakendikonteinerit, mis katab ja ületab kogumisvõrgustiku tiheduse nõude.

Pandipakendit on võimalik viia taaraautomaatidesse ja avalikesse pakendikonteineritesse.

Viljandi valla territooriumile paigaldatud konteinerid jaotuvad 1. jaanuari 2018. a seisuga taaskasutusorganisatsioonide vahel alljärgnevalt:

Eesti Taaskasutusorganisatsioon MTÜ 14 x 1,1 m³ segapakendi konteinerit, 10 x 2,5 m³ segapakendi konteinerit ja 6 x 2,5 m³ paber/papp konteinerit, 1 x 3,5 m³ segapakendi konteiner ning 6 x 2,5 m³ paberpakendi konteinerit.

OÜ Eesti Pakendiringlus 25 x 0,6 m³ segapakendi konteinerit, 8 x 1,5 m³ segapakendi konteinerit, 2 x 5m³ segapakendi konteinerit, 8 x 0,24 m³ paberpakendi konteinerit, 9 x 0,44 m³ paberpakendi konteinerit, 15 x 0,6 m³ paberpakendi konteinerit ning 1 x 0,8 m³ paberpakendi konteiner.

OÜ Tootjavastutusorganisatsioon 16 x 2,5 m³ segapakendi konteinerit, 3 x 0,8 m³ segapakendi konteinerit, 7 x 1,1 m³ segapakendi konteinerit ning 4 x 0,6 m³ segapakendi konteinerit.

Olemasolev pakendite kogumise konteineripargi paiknemise tihedus on käesoleval hetkel piisav valla elanike vajaduste katmiseks. Avalike pakendikonteinerite paigutamisel on oluline, et need jääksid elanike liikumisteedele. Konteinerid on paigaldatud kortermajade ja kaupluste juurde ning muude avalikult kasutatavate hoonete platsidele, millega ongi elanike peamised liikumisteed kaetud. Avalike pakendikonteinerite asukohad on välja toodud ka Viljandi valla kodulehel, <http://www.viljandivald.ee/pakendikonteinerid>, kus ühtlasi uuendatakse konteinerite asukoha infot.

2016. aastal koguti Viljandi vallas liigiti pakendeid ja pakendijäätmeid (jäätmekoodidega 15 01 01 kuni 15 01 07) kokku 625 tonni. Vastavalt sortimisuuringule on Eestis pakendijäätmete osakaal segaolmejäätmetes keskmiselt 28,5 massiprotsenti.

Tuginedes Säästva Eesti Instituudi (SEI-Tallinn) poolt 2012-2013 läbi viidud segaolmejäätmete sortimisuuringu „Eestis tekkinud segaolmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise uuring“ tulemustele ja jäätmearuandluses esitatud liigiti kogutud pakendijäätmete kogustele, võib välja arvutada pakendijäätmete hinnangulise kogutekke. Nii võib öelda, et Viljandi vallas tekkis 2016. aastal kokku ligikaudu **1184 tonni pakendijäätmeid**.

Tabel 3. Viljandi vallas tekkinud pakendijäätmete osakaalud ja kogused (2016).

Jäätmeliik	Segaolmejjäätmetes sisalduvad pakendijäätmed (sortimisuuring 2012-2013)		Liigiti kogutud pakendijäätmed (JATS)	Arvutuslik pakendijäätmete teke kokku (tonnides)
	%	t		
Plastpakend	13,5	273,2	105,5	378,7
Klaaspakend	5,0	101,2	53,3	154,5
Metallpakend	3,5	70,8	4,40	75,2
Paber- ja kartongpakend	5,6	113,3	39,08	152,4
Puitpakend	-	-	329,2	329,2
Segapakend	-	-	93,5	93,5
Kokku	27,6	558,5	625,0	1183,5

Arvutusliku kogutekke järgi võib väita, et Viljandi vallas ca 53% tekkivatest pakendijäätmetest kogutakse liigiti. Riiklik strateegiline eesmärk näeb ette, et aastaks 2020 tuleb saavutada pakendijäätmete ringlusessevõtu osakaal 60%-ni pakendijäätmete kogumassist.

Pakendite tekkekohas kogumine pakendikotiteenusena eramajadele ning pakendikonteineri teenusena kortermajadele ja asutustele võiks olla üks arengusuundadest pakendijäätmete liigiti kogumise efektiivsuse suurendamisel. Pakendikotiga värvast või pakendikonteineriga hoovist pakendite kogumine on oluliselt mugavam kui avaliku pakendipunkti kasutamine ja sellisel moel on taaskasutusorganisatsioonidel võimalik koguda paremini sorteeritud ja puhtamaid pakendijäätmeid. Tekkekohal kogumisega välditakse avalike pakendikonteineritega kaasnevad risustamist.

Pakendijäätmete liigiti kogumise ja taaskasutuse määra on võimalik suurendada juba juurdunud pakendite eraldi kogumist veelgi edendades. Seetõttu on oluline muuta pakendite eraldi kogumine elanikkonnale mugavamaks ja teha intensiivsemat teavitustööd. Mugavust loob nii pakendikotiteenus kui ka konteinerite lähedus pakendijäätmete tekkekohale. Pakendite viimine vastavasse konteinerisse ei tohi olla ebameeldiv toiming (prügi vedeleb ümbruses, konteinerid on ületäitunud, pole töökorras või on määrdunud ja haisevad). Avalikud pakendikonteinerid peaksid asuma seal, kus jäätmevaldajad nagunii käivad – eelkõige kaupluste vahetus läheduses ja suuremate kortermajade juures, hajaasustusega piirkondades ka suuremates külates.

Tagatisrahaga pakendijäätmeid ehk pandipakendit kogub ning taaskasutamist korraldab OÜ Eesti Pandipakend. Kogumine toimub valdavalt taaraautomaatide kaudu, mis asuvad Viljandi vallas enamasti kaupluste vahetus läheduses. Taaraautomaatide täpsed asukohad saab kätte lingilt <https://eestipandipakend.ee/tagastuspunktid/county/viljandimaa/>. Kogumine toimub ka taara kokkuostupunkti kaudu, mis asub Aindu külas Jämejala teeristi taarakeskus.

Pandipakendi tagasivõtmise kohustus müügikohas või selle teenindusmaal on kõigil karastusjookide ja lahja alkoholi müüjatel, kelle müügikoha suurus on rohkem kui 200 m². Tagastusrahaga joogipakendi tagastamismäär on väga kõrge.

4.7 Biolagunevad jäätmed

Biolagunevad jäätmed moodustavad olulise osa segaolmejäätmetest. Biolagunevate jäätmete koguste vähendamisel on võtmeroll ladestatavate segaolmejäätmete koguste vähendamisel ning prügilate keskkonnaohu minimeerimisel. Orgaanilise aine rikkad on ka reoveesete, loomsete ja taimsete kudede jäätmed, puidujäätmed jne. Käesolevas punktis käsitletakse olmelise tekkega biolagunevaid jäätmeid nagu paber, köögijäätmed, haljastujäätmed.

SEI (2012-2013) läbiviidud uuringu tulemuste kohaselt moodustas biojäätmete sisaldus segaolmejäätmetes Eestis keskmiselt 31,8%. Sealjuures enamuse moodustasid köögijäätmed 26,9%, järgnesid aiajäätmed 3,8% ja muud biojäätmed 1,1%.

Paberi- ja papijäätmed on eraldi kogutuna kergesti taaskasutatavad. Vanapaberi taaskasutamiseks on tarvis see eraldada muudest jäätmetest ning vältida selle kvaliteedi langemist. Antud jäätmete koguste vähendamine on võimalik eelkõige paberi- ja papijäätmete kogumisvõrgustiku rajamise abil. Vanapaberit ja kartongi kogutakse Viljandi vallas 39 kogumispunktis.

Keskkonnaagentuuri jäätmearuandluse andmetel koguti Viljandi vallas 2016. a. liigiti ja suunati taaskasutusse 52,8 tonni vanapaberit ja pappi. Lisades sellele juurde segaolmejäätmetes sisalduva paberi ja papi koguse võib eeldada, et Viljandi vallas tekkis kokku ligikaudu **326 tonni vanapaberit ja pappi**. Kogutekke kogusele lisandub juurde ka kodumajapidamises kütteks kasutatava vanapaberi ja papi osa, kuid mille kogust ei ole võimalik määrata. **Vanapaberi liigiti kogumise efektiivsus on 16%.**

Selleks, et suurendada vanapaberi liigiti kogumise efektiivsust, tuleks muuhulgas:

- 1) tõsta inimeste teadlikkust kampaaniate jmt abil,
- 2) hõlmata vanapaber korraldatud jäätmeveoga,
- 3) muuta vanapaberi üleandmine elanikele mugavamaks, võimaldades näiteks eramajade elanikele vanapaberi kogumiskoti teenust,
- 4) soodustada vanapaberi äraandmist võrreldes segaolmejäätmetega veohinna kaudu.

Olulise osa olmejäätmetes sisalduvatest biolagunevatest jäätmetest moodustavad **biojäätmed**, milleks on aia- ja haljastusjäätmed (nt muru niitmise ja rohimise jäägid, puuoksad, lehed, lilled, maha kukkunud puuviljad jms), samuti kodumajapidamistest, toitude- ja kaubandusettevõtetest pärinevad toidu- ja köögijäätmed ning samalaadsed toiduainetetööstuse jäätmed.

Viljandi valla jäätmehoolduseeskirja kohaselt biolagunevad jäätmed, sealhulgas niidetud muru, umbrohi, köögijäätmed, puude ja põõsaste lehed, tee- ja kohvipaks koos filtriga, peenestatud munakoored, piimajäätmed jms, on soovitatav maksimaalselt kompostida oma kinnistul loomade ja kahjurite eest kaitstult, külmal ajal soojustatud kompostimisnõudes või ühiskompostrites. Aia- ja haljastusjäätmeid võib kompostida lahtiselt aunas.

Biolagunevaid köögi- ja sööklajäätmeid (jäätmekood 20 01 08) on eraldi kogutud 2016. aastal 9,27 tonni ning aia- ja haljastusjäätmete (jäätmekood 20 02 01) kohta info puudub. Kui lisada liigiti kogutud biojäätmete kogus segaolmejäätmetes sisalduvale biojäätmete kogusele, oli 2016. aastal Viljandi vallas tekkiv hinnanguline **biojäätmete kogus ligikaudu 653 tonni. Seega on biojäätmete liigiti kogumise efektiivsus 1,4%.**

Haljastusjäätmetest saab eristada koduaedades ja ühiskondlikel aladel (pargid, kalmistud) tekkivaid haljastusjäätmeid. Haljastuses tekkivaid suuremaid oksi ning muud puidumaterjali kasutatakse kohapeal kütteks.

Koduaedades tekkivate haljastusjäätmete koguste vähendamiseks propageeritakse nende kohapealset kompostimist. Kompostimise puhul teavitatakse elanikke sellega kaasnevatest

nõuetest ja propageeritakse kompostrite kasutamist. Kompostrite paigaldamisega seonduvad kulud katavad jäätmetekitajad ise.

Biolagunevaid aia- ja haljastujäätmeid ning biolagunevaid köögi ja sööklajäätmeid on valla elanikel võimalik viia Viljandi jäätmejaama ning lisaks on võimalus viia lehti, oksi ja niidetud muru Kolga-Jaani alevikus katlamaja territooriumile. Viljandi Vallavalitsus korraldab biolagunevate aia- ja haljastusjäätmete kogumise ja veo tiheda asustusega Ramsi alevikust, Viiratsi alevikust ja Vana-Võidu külast. Biolagunevate aia- ja haljastujäätmete kogumisvõrgustikku laiendatakse Mustla jäätmejaamaga pärast selle valmimist.

Selleks, et saavutada jäätmete liigiti kogumise sihtarvu, tuleb arendada biojäätmete kogumis- ja taaskasutamisevõimekust, rakendades vastavaid biolagunevate jäätmete käitlemise meetodeid ja tehnoloogiaid.

Kompostimise arendamiseks on oluline:

- 1) olemasolevate kompostimisväljakute kasutamise suurendamine või vajadusel uute kompostimisväljakute rajamine;
- 2) haljastusjäätmete äraandmise võimaluse tagamine vallas;
- 3) köögi- ja sööklajäätmete äraandmise soodustamine võrreldes segaolmejäätmetega (näiteks veohinna kaudu);
- 4) koduse kompostimise propageerimine.

Reoveesete

Paistu piirkonna reoveepuhastid asuvad Paistu, Holstre ja Intsu külas. Reoveesette käitlust nendes puhastites ei toimu, toimub looduslik regulatsioon. Vajadusel on jääkmuda tõstetud välja ja ladestatud biotiikide ümbrusesse. Aastate jooksul võib olla biotiikidesse kogunenud jäätmekoguseid, kuid siiski bakterite tegevusena reovees toimub jäätmete lagunemine.

Reoveesette käitlust Pärsti küla piirkonnas asuvates puhastites ei toimu. Kasutusel olevatesse biotiikidesse kogunenud sete tõstetakse vajadusel välja ja ladestatakse biotiikide ümbrusesse. Ramsi alevikus on olemas setete tahendamiseks väljak – kompostimist ei toimu. Väljaku täitumisel tuleb tahenenud muda viia suurematesse vee-ettevõtetesse kompostimiseks. Sete koguse ja kvaliteedi kohta andmed puuduvad kuna . Ramsi aleviku reoveepuhasti biotiikide kõrvale on Osaühingul Ramsi VK kavas rajada väike kompostimisväljak, mis tõenäoliselt on võimeline teenindama vaid Ramsi aleviku ja Päre külareoveepuhastist tulevaid setteid.

Tarvastu piirkonna reoveepuhastid asuvad Suislepa, Soe, Kärstna külas ning Mustla alevikus. Külades asuvad reoveepuhastid on rekonstrueeritud SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse toel. Reoveepuhastites tekkiv jääkmuda transporditakse lõpptöötuseks Mustla aleviku puhasti mudatahendusväljakule. Mustla aleviku puhasti on planeeritud rekonstrueerida. Muda hakatakse kompostima rajataval kompostiväljakul. Võrekaevust eraldatav praht kogutakse konteineritesse ja transporditakse prügilasse. Mustla aleviku reoveepuhasti rekonstrueeritakse 2018. a. lõpuks. Keskkonnaministeerium ei pidanud majanduslikult mõistlikuks Mustla aleviku puhastis tekkiva muda komposteerimist, seetõttu on planeeritud reoveepuhastis muda pressida ja edaspidi viia lähemalasuvate suuremate vee-ettevõtete kompostimisväljakule.

Paistu küla biotiigid on puhastatud 2017. aastal ja Intsu küla biotiigid on rekonstrueeritud 2017. aastal.

Reovesetete kogumist, käitlemist ja planeeritavaid investeeringuid kajastab Viljandi valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2018-2029 (https://www.riigiteataja.ee/aktiis/4100/4201/8003/Lisa_YVKA_2018-2029.pdf#) .

4.8 Tekstiil ja rõivad

Rõiva- ja tekstiilijäätmeid (jäätmekoodid 20 01 10 ja 20 01 11) 2016. aastal liigiti ei kogutud. Vastavalt sortimisuuringule moodustavad rõiva- ja tekstiilijäätmed Eestis keskmiselt 5,1% segaolmejäätmetest. Arvutuslikult anti koos segaolmejäätmetega rõiva- ja tekstiilijäätmeid üle 103,2 tonni.

Liigiti kogutud rõiva- ja tekstiilijäätmeid saab ära anda Viljandi jäätmejaamas ja Põltsamaa jäätmejaamas. Rõivaste korduskasutus on levinud tegevus ja neid andmeid ei ole võimalik kajastada ametlikus statistikas. Kasutuskõlblikke riideid võetakse vastu mitmetes teisele kasutusringile suunatud riidekauplustes, kes tegelevad olme kaupade (riided, mööbel, nõud jpm) korduskasutusse suunamisega ja kasutatud asjale uue väärtuse ja kasutuseesmärgi andmisega.

4.9 Ohtlikud jäätmed

Jäätmeseaduse § 65 lõike 2 kohaselt kohustub kohalik omavalitsus oma haldusterritooriumil korraldama kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete kogumist ja üleandmist jäätmekäitlejatele.

Ohtlikke jäätmeid tekib nii majapidamistes kui ettevõtetes. Majapidamistes jääb üle peamiselt vanu akusid, patareisid, värvijäätmeid, ohtlikke pakendeid, vanu ravimeid, päevavalguslampe jmt. Ettevõtetes tekib nii spetsiifilisi tootmisjääke kui majapidamisega sarnaseid ohtlikke jäätmeid. Ohtlikud jäätmed peab eraldama nende tekkekohas, kuna need kujutavad ohtu nii inimese tervisele kui ka keskkonnale.

Viljandi vallas võetakse kodumajapidamistest pärinevaid ohtlikke jäätmeid vastu Viljandi jäätmejaamas ja lisaks Ramsi-, Viiratsi-, Kolga-Jaani- ja Mustla aleviku ning Paistu ja Uusna külade ohtlike jäätmete kogumispunktides. Samuti saab ohtlikke jäätmeid ära anda kogumisringide käigus. Viljandi valla ohtlike jäätmete kogumispunktidesse kogutavaid ohtlike jäätmeid käitleb AS Epler&Lorenz.

2016. aastal koguti Viljandi vallas kokku 148,85 tonni ohtlikke jäätmeid. Kõige suurema osa ohtlike jäätmete tekkest moodustavad romusõidukid. 2016.aastal moodustasid romusõidukid ligikaudu 23% kogu ohtlike jäätmete tekkest. Lisades liigiti kogutud ohtlike jäätmete kogusele segaolmejäätmetes sisalduva ohtlike jäätmete koguse võib eeldada, et Viljandi vallas tekkis 2016. aastal ligikaudu **177,2 tonni ohtlikke jäätmeid**.

Valla territooriumil kokku kogutud ohtlike jäätmete kogused on vaadeldava perioodi ulatuses järkjärgult vähenenud. Siinkohal on oluline juhtida tähelepanu statistikat mõjutavale tegurile, milleks on jääkreostuste likvideerimise käigus eemaldatav ohtlike jäätmete kogus, mis tekitab statistilistes andetes hüppelise tõusu. Jääkreostuste likvideerimine ei toimu regulaarselt ja seda ei pruugi ette tulla ka igal aastal. Samui on jääkreostusobjektilt likvideeritava ohtlike jäätmete kogus enamasti suur, mis avaldab tajutavat mõju statistilistele andmetele ohtlike jäätmete kogutekke osas aasta kohta. Kokku kogutud ohtlike jäätmete koguste vähenemise põhjuseks võib pidada ka asjaolu, et kodumajapidamised on juba suuresti kasutanud ohtlike jäätmete tasuta äraandmiseks loodud kogumispunkte, vabanemaks seisma jäänud ohtlikest jäätmetest.

Tabel 4. Viljandi vallas kokku kogutud ohtlike jäätmete kogused

Aasta	2013	2014	2015	2016
Ohtlikud jäätmed/tonni	581,08	6109,74	253,69	148,85

Ettevõtjad peavad ise korraldama ohtlike jäätmete kogumiseks mõeldud kogumismahutite paigaldamise. Ettevõtted peavad ise oma ohtlikud jäätmed üle andma vastavat jäätmeluba ja ohtlike jäätmete käituslitsentsi omavale käitlejale.

Ohtlike jäätmete alla kuuluvad ka vanaõli jäätmed. Vanaõli on mineraalne või sünteetiline määrdeaine või tööstusõli, eelkõige sisepõlemismootorites kasutatud õli ja käigukastiõli, määrdeõli, turbiiniõli ning hüdraulikaõli, mis ei sobi enam algselt ette nähtud kasutuseks. Sarnaselt muude ohtlike jäätmetega võetakse elanikelt vanaõli vastu jäätmejaamades, keskkonnajaamades ning ohtlike jäätmete kogumispunktides. Vanaõli käitlemisega tegelevad kõik peamised ohtlike jäätmete käitlejad. Jäätmevaldaja, kes vanaõli ei taaskasuta ega kõrvalda, on kohustatud selle üle andma kompleksluba või jäätmeluba ja ohtlike jäätmete käitlusaltsentsi omavale isikule.

Tabel 5. Viljandi vallas vanaõli jäätmete teke ja käitlemine aastatel 2013-2016, tonni/aastas¹

Aasta	Kogu teke (sh kogutud)	Transporditud sisse	Transporditud välja
2013	5,99	0	5,96
2014	902,3	0	902,2
2015	49,1	0	49,0
2016	4,05	0	3,85

Raviasutuste jäätmete käitlemine

Tervishoiul tekkivate jäätmete käitluse riikliku juhendmaterjali järgi on riiklikul tasandil paika pandud tervishoiu jäätmete kogumispunktid teise ja kolmanda tasandi haiglate juures. Tervishoiuasutustes peab riskijäätmeid koguma kindlasti olmejäätmetest eraldi ja tekkivad jäätmed suunama käitlemiseks riskijäätmete käitlussüsteemi.

Ohtlikke jäätmeid tekitavad ettevõtted (sh meditsiinasutused) peavad sõlmima ohtlike jäätmete üleandmiseks lepingu vastavat käitlusaltsentsi omava ettevõttega. Ohtlike jäätmete kogumiseks peavad ettevõtted rajama või leidma spetsiaalse koha, mis on vastavalt märgistatud, ning kogumiseks tuleb kasutada spetsiaalset jäätmetaarat. Samuti peavad eelnimetatud ettevõtted vastu võtma ettevõttesisesed jäätmekäitluseeskirjad. Ohtlike jäätmete kogumise ja üleandmisega seotud kulud katavad ettevõtted ise. Jäätmete üleandmise tõestamise aluseks on ohtlike jäätmete saatekiri.

Tervishoiu asutuste jäätmete käitlemise täpsed tingimused sätestatakse jäätmehoolduseeskirjas.

4.10 Suurjäätmed

Suurjäätmed on suuregabariidilised esemed, näiteks mööbliesemed, vaibad, kardinapuud, aknaraamid, jõulukuused, madratsid, kraanikausid, wc-potid jne. Suurjäätmetena ei käsitleta romuaautosid ja autorehve, elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmeid, sh külmikud, pesumasinaid, telerid. Suurjäätmete ajutise hoiustamine peab olema kooskõlas valla territooriumil kehtiva jäätmehoolduseeskirjas sätestatuga.

Vastavalt jäätmeseadusele peab suurjäätmete kogumiskoht asuma jäätmevaldajast maksimaalselt 15 km kaugusel. Suurjäätmeid on võimalik ära anda Viljandi jäätmejaamas ning Põltsamaa jäätmejaamas. Suurjäätmete kogumisvõrgustikku on planeeritud laiendada Mustla jäätmejaama ehituse ning Kolga-Jaani kogumispunkti laiendamise kaudu.

Suurjäätmete äravedu toimub ka korraldatud jäätmeveo raames. Selleks lepatakse eelnevalt jäätmevaldaja ja vedaja vahel kokku sobiv aeg ja täpsustatakse suurjäätmete tekkekoht. Suurjäätmete äravedu osutatakse Viljandi valla territooriumil ilma tasuta. Suurjäätmete kogumine korraldatud jäätmeveo raames sai alguse Viljandi vallas alates aastast 2015.

¹ Aluseks võetud Keskkonnaministeeriumi Keskkonnaagentuuri andmed

Tabel 6. Viljandi vallas suurjäätmete teke aastatel 2013-2016, tonni/aastas²

Jäätmeliik	Jäätmekood	2013	2014	2015	2016
Suurjäätmed	20 03 07	-	-	0,24	3,22

4.11 Probleemtoodete jäätmed

Eestis kehtiv jäätmeseadus kehtestab nn probleemtoodetele tootjavastutuse põhimõtte, mis tähendab, et tootja on kohustatud tagama tema valmistatud, edasimüüdud või sisseveetud probleemtoodest tekkivate jäätmete kokku kogumise ja nende taaskasutamise või kõrvaldamise. Probleemtooted on kõik tooted, mille jäätmed võivad põhjustada kõrgendatud riske inimese tervisele ja keskkonnale. Siiani on reguleeritud probleemtoodete käitlust koos teiste ohtlike jäätmetega, kuid nende kõrgendatud riskist tulenevalt tuleb nende käitlemisele täiendavat tähelepanu pöörata.

Probleemtooted on:

- 1) patareid ja akud;
- 2) mootorsõidukid ja nende osad;
- 3) rehvid;
- 4) elektri- ja elektroonikaseadmed ning nende osad;
- 5) põllumajandusplast.

Tabel 7. Viljandi probleemtoodete teke aastatel 2013-2016, kogus tonni/aastas³

Jäätmeliik	Jäätmekood	2013	2014	2015	2016
Pliiakud	16 06 01*	17,06	24,09	26,03	24,29
Patareid ja akud	20 01 33*	0,07	0,32	0,16	0,28
Vanarehvid	16 01 03	216,20	95,78	99,43	99,15
Romusõidukid	16 01 04*	64,55	45,89	56,75	42,97
Elektri- ja elektroonika-seadmed	20 01 23* 20 01 35* 20 01 36	8,44	15,80	18,93	21,74
Plastijäätmed	02 01 04	32,21	0,86	68,19	38,61
KOKKU		338,5	182,7	269,4	227,0

Patareid ja akud

Patarei ja aku on ühest või enamast elemendist koosnev mittetaaslaetav (patarei) või taaslaetav (aku) vooluallikas, mis muudab keemilise energia vahetult elektrienergiaks. Tootja on kohustatud kantavate patareide ja akude ning mootorsõidukite patareide ja akude jäätmed tarbijalt turustaja müügikohtade kaudu tagasi võtma tasuta, sõltumata sellest, kas tarbija kavatseb osta uue patarei või aku või mitte. Tootja varustab turustajat kogumiseks vajaliku kogumismahutiga.

Tootja on kohustatud patareide ja akude turustajalt, kohalikul omavalitsuselt ning kohaliku omavalitsuse jäätmejaama halduslepingu alusel haldavalt jäätmekäitlejalt patarei- ja akujäätmed tasuta tagasi võtma.

² Aluseks võetud Keskkonnaministeeriumi Keskkonnaagentuuri andmed

³ Aluseks võetud Keskkonnaministeeriumi Keskkonnaagentuuri andmed

Patareide ja akude tootjavastutuse kohustusega tegeleb Mittetulundusühing Elektri- ja Elektroonikaseadmete Ringlus ja Mittetulundusühing Eesti Elektroonikaromu.

Lisaks müügikohtadele on võimalik patareisid ja akusid üle anda Viljandi jäätmejaamas, Ramsi aleviku-, Viiratsi aleviku-, Kolga-Jaani aleviku-, Mustla aleviku ning Paistu küla ja Uusna küla ohtlike jäätmete kogumispunktides.

Romusõidukid ja rehvid

Mootorsõidukite ja nende osade (sh rehvide) tagasivõtmise peavad tootja-vastutuse põhimõttel ellu rakendama ja finantseerima tootjad ja turustajad, kes võivad selle ülesande delegeerida jäätmekäitlejatele.

Romusõiduk on ohtlik jääde, mida tohib käidelda ainult ohtlike jäätmete käitlemise õigust omav ettevõtja. Romusõiduki käitluskoha (kogumiskoht, lammutuskoda) tegevus peab vastama kõikidele seadusega sätestatud nõuetele. Romusõidukite kogumine ja tootjale tagastamine tuleb tootjal korraldada selliselt, et romusõiduki omanikule oleks romusõidukist loobumine võimalikult mugav ning romusõiduki kogumiskohta üleandmine võimalik vähemalt tema elukohajärgse maakonna piires. Romusõidukeid võetakse vastu autolammutustes ja vanametalli kokkuostupunktides.

Vanarehvide kogumiseks on Mittetulundusühing REHVIRINGLUS loonud tootjavastutussüsteemi. Rehviringlusega lepingut omavate rehvitöökodade kliendid (eraisikud ja ettevõtted) saavad uute rehvide ostmisel jätta oma kasutuskõlbmatud rehvid töökotta. Täpsemalt iga ostetud rehvi kohta saab rehvitöökotta jätta ühe samatüübilise rehvi. Sõiduauto rehve võetakse vastu Viljandi jäätmejaamas ja Põltsamaa jäätmejaamas.

Elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmed

Elektri- ja elektroonikaseade on seade, mis vajab töötamiseks elektrivoolu või elektromagnetvälja, ning seade selle voolu ja välja tekitamiseks, suunamiseks ning mõõtmiseks ja on mõeldud kasutamiseks pingel mitte üle 1000 V vahelduvvoolu ning mitte üle 1500 V alalisvoolu korral (jäätmeseaduse § 25 lg 3 p 4).

Elektri- ja elektroonikaseadmeid koguvad ja käitlevad peamiselt kaks tootjavastutusorganisatsiooni: Mittetulundusühing Eesti Elektri- ja Elektroonikaseadmete Ringlus ja Mittetulundusühing Eesti Elektroonikaromu. Lambijäätmeid kogub ja käitleb Ekogaisma Eesti OÜ.

Elektri- ja elektroonikajäätmeid saab tasuta üle anda uue toote ostmisel kauplusesse või ära anda Viljandi ja Põltsamaa jäätmejaamades ning Mustla- ja Viiratsi aleviku kogumispunktides.

Põllumajandusplast

Põllumajandusplasti (jäätmekood 02 01 04) koguti 2016. a 38,6 tonni. Põllumajandusplasti kogutakse peamiselt otse ettevõtete juurest.

Tootja on kohustatud põllumajandusplasti jäätmed piiramata koguses tasuta tagasi võtma:

- 1) põllumajandusplasti kasutajalt;
- 2) kohalikult omavalitsuselt;
- 3) kohaliku omavalitsuse jäätmejaama lepingu alusel haldavalt jäätmekäitlejalt.

Põllumajandusplasti liigiti kogumise edendamiseks tuleb teostada järelevalvet tootjatele pandud kohustuste täitmise üle ja teavitada regulaarselt põllumajandusplasti kasutajaid põllumajandusplasti tasuta äraandmise võimalustest.

4.12 Ehitus- ja lammutusjäätmed

Ehitusjäätmed on ehitus-, remondi- ja lammutusjäätmed, mittekasutatav väljaveetav pinnas, puidu, metalli, betooni, telliste, ehituskivide, klaasi ja muude ehitusmaterjalide jäätmed, sh need,

mis sisaldavad asbesti ja teisi ohtlikke jäätmeid, mis tekivad ehitamisel ja remontimisel ning mida ehitusobjektidel tööd tegemiseks ei kasutata.

Ehitusjäätmete käitlemise küsimused tuleb lahendada juba ehitise projekteerimise etapis. Ehitise vastuvõtmisel tuleb muude dokumentide hulgas esitada õiend jäätmete nõuetekohase käitlemise kohta. Ehitusjäätmete käitlust reguleerib Viljandi valla jäätmehoolduseeskiri, mille alusel vastutab ehitusjäätmete nõuetekohase käitlemise eest jäätmevaldaja kuni nende taaskasutamiseni või üleandamiseni jäätmevedajale.

Tabel 8. Viljandi valla ehitus-ja lammutusjäätmete teke aastatel 2013-2016, kogus tonni/aastas⁴

Jäätmeliik	Jäätme- kood	2013	2014	2015	2016
Betooni-, tellise-, plaadi- või keraamikatootesegud	17 01	17,68	5895,0	1459,0	392,74
Puit, klaas ja plast	17 02	32,74	36,6	44,89	31,06
Metallid	17 04	2320,5	749,5	580,8	462,4
Kivid, pinnas ja süvenduspinnas	17 05	2,62	5020,0	32,121	-
Isolatsioonimaterjalid ja asbesti sisaldavad ehitusmaterjalid	17 06	22,2	56,06	38,08	30,04
Muu ehitus- ja lammutussegapraht	17 09	183,61	343,2	410,6	544,4
KOKKU		2579,4	12100,4	2565,5	1460,6

Ehitus- ja lammutusjäätmete kogumise peamiseks eesmärgiks on jäätmekoguste ja jäätmete ohtlikkuse vähendamine. Eesmärgi täitmisel on peamine roll tööde teostajal, kes mõistliku töökorralduse ja tööde parema organiseerimisega saab ehitus- ja lammutustöödel eelnimetatud jäätmete teket vältida või koguseid vähendada. Ettevõtte eesmärgiks peaks olema:

- 1) suurendada korduskasutatavate materjalide kasutamist;
- 2) vähendada materjalide raiskamist tööde kõigil etappidel;
- 3) vähendada ohtlike ainete kasutamist;
- 4) eraldada ja koguda ehituse kõigis etappides tekkivad ohtlikud jäätmed (asbesti sisaldavad materjalid, saastunud kivid, pinnas, immutatud puit);
- 5) eraldada lammutusjäätmete hulgast turuväärtust omavad materjalid;
- 6) eraldada lammutusjäätmete hulgast materjalid, mis võivad jäätmete edasisel töötlemisel ja kasutamisel põhjustada ehitise kvaliteedi langust.

Ohtlike ehitus- ja lammutusjäätmete kogumine ehitusobjektidel peab toimuma spetsiaalsetes kogumiskonteinerites ning tekkinud jäätmed tuleb otse üle anda ohtlike jäätmete käitluslitsentsi omavale ettevõttele.

Metallijäätmed

Metallijäätmete hulka kuuluvad jäätmed, mis peaaesjalikult koosnevad värvilistest metallidest, mustmetallidest või nende sulamitest. Ligikaudu 80% olmejäätmete hulka liigituvast metallist on metallpakend. Metallijäätmete kokkuostuhind on taganud taaskasutamise, vaid väike osa satub prügilasse koos olmejäätmete või ehitusprahiga. Metallijäätmeid saab üle anda vanametalli

⁴ Aluseks võetud Keskkonnaministeeriumi Keskkonnaagentuuri andmed

kokkuostjatele ning Viljandi ja Põltsamaa jäätmejaamades. Tagatisrahaga metallpakendi saab viia taarapunkti.

Puidujäätmed

Puidujäätmete taaskasutamisel tuleks eelkõige tähelepanu pöörata nende taaskasutamisele läbi soojusenergia tootmise. Mittepõlevate või raskesti põlevate puidujäätmete kõrvaldamine või taaskasutamine toimub vastavat jäätmekäitleja registreerimistõendit, jäätmeluba või keskkonnakompleksluba omavas jäätmekäitluskohas.

Ohtlike ainetega töödeldud puidujäätmeid käsitletakse ohtlike jäätmetena ning need tuleb üle anda otse ohtlike jäätmete käitlislitsentsi ja jäätmeluba omavale ettevõttele.

Puidujäätmeid võetakse vastu Viljandi jäätmejaamas ja Põltsamaa jäätmejaamas.

5. ANDMEID MINEVIKUS SAASTUNUD JÄÄTMEKÕRVALDAMISKOHTADE NING NENDE KORRASTAMISEKS VÕETAVATE MEETMETE KOHTA

5.1 Jääkreostusobjektid

Viljandi valla territooriumil teada olevad likvideerimist vajavad jääkreostusobjektid on järgmised – Pärsti külas Kopli kinnistul vana töökoja mahutid, Heimtali küla Väetiselao kinnistult vana taimemürgi- ja väetisehoidla, Adoni kinnistul Saarekülas vana väetisehoidla, Savikoti külas vana katlamaja masuudimahutite jäägid, Uusna külas Saarevälja kinnistul väetisehoidla/mahuti ja muude eelpool nimetatud kolhoosi- ja sohvoosiaegsed reostuskolded. Vanade reostuskollete likvideerimiseks tuleb koostöös kinnistuomanikega taotleda KIK-st täiendavaid vahendeid.

5.2 Suletud prügilad

Viljandi valla territooriumil paikneb endine Viljandi prügila, mis suleti 2012. aastal. Territooriumi haldaja on aktsiaselts Eesti Keskkonnateenused, kelle kohustus on teha sulgemiskavaga ettenähtud seireid ning hoida suletud ladestusala korras. Seireid teostatakse 30 aastat.

6. HINNANG JÄÄTMEVOOGUDE ARENGULE TULEVIKUS

Peamised jäätmeteket mõjutavad tegurid on üldine majanduslik olukord ning rahvaarvu muutus. Reeglina suureneb olmejäätmete teke koos elanikkonna majandusliku seisundi paranemisega ning on üldiselt ka elanikkonna kasvu või kahanemisega võrdelises seoses.

Olmejäätmete tekke osas on eesmärgiks vähendada jäätmetekke seost majanduskasvuga nii, et aastaks 2020 oleks võimalik olmejäätmete aastane tekkekogus stabiliseerida sõltumata prognoositud majanduskasvust. Olmejäätmete tekke iga-aastane kasvuprotsent kuni aastani 2020 peab jääma alla ½ SKP kasvuprotsendist. Eeldades, et lähiaastatel jätkab Eesti majandust (SKP) mõõdukas kasv (ligikaudu 3% aastas), võib prognoosida, et Viljandi vallas tervikuna tekib aastal 2020 kokku ligikaudu 3725 tonni olmejäätmeid.

Segaolmejäätmete teke väheneb tulevikus jäätmete liigiti kogumise arvelt, milleks annavad tuge pakendiseaduse ja jäätmeseaduse muudatused. Vanapaberi, biojäätmete, pakendijäätmete jt liigiti kogutavate jäätmete kogused samavõrra eeldatavasti suurenevad.

Teisalt suureneb segaolmejäätmete teke seetõttu, et suurem osa jäätmevaldajatest liidetakse korraldatud jäätmeveoga. Seeläbi peaks vähenema jäätmete ebaseaduslik põletamine, matmine, metsa viimine jmt.

Teiste jäätmeteliikide (ehitus- ja lammutusjäätmete, erinevate tootmisjäätmete) teke oleneb olemasolevate ettevõtete võimekusest püsima jääda ja tegevust laiendada ning soodsate tingimuste olemasolust uute ettevõtete tekkimiseks omavalitsustes.

7. JÄÄTMETEKKE VÄLTIMINE

Jäätmetekke vältimine on jäätmehierarhia kõige prioriteetsem tase, mida tuleks arvestada ja eelistada jäätmekäitluse korraldamisel. Jäätmetekke vältimise alla loetakse:

- 1) otsest vältimist – mõistlik tarbimine, keskkonda ja ressursse säästev tootmine;
- 2) korduskasutust – toote korduv kasutamine esialgsel otstarbel;
- 3) korduskasutuseks ettevalmistamist –remontimine, ümberdisainimine, kontrollimine jne.

Jäätmetekke vältimise võimalused sõltuvad paljudest teguritest nagu majandusolukord, tarbijate teadlikkus, ressursitõhususe ja jäätmetekke vältimise meetmete rakendamise ulatus jne.

Olmejäätmete tekke vältimise edendamisel on peamine roll täita elanikkonnal, kelle teadlikkusest ja tarbimisharjumustest sõltub suuresti nii pakendijäätmete, toidujäätmete kui ka muude olmejäätmete tekkekoguse vähendamine. Elanikkonna teadlikkuse tõstmisel, teabe levitamisel ja jäätmete vältimisele suunatud initsiatiivide toetamisel ning vastavate tingimuste loomisel (nt kasutatud toodete korduskasutuseks tingimuste loomine) on omakorda võtmeroll **kohalikel omavalitsustel**. Oluline on arvesse võtta, et elanikel ja ettevõtetel peab olema võimalus panustada jäätmetekke vältimisse ja korduskasutusse.

Jäätmetekke vältimisele aitab olulisel määral kaasa **teadlikkuse tõstmine**, mis on suunatud nii omavalitsuste, ettevõtete kui ka tarbijate/elanikkonna teadlikkuse ja teadmiste suurendamiseks.

Korduskasutuse suurendamiseks on üheks võimaluseks luua jäätmejaamas ja keskkonnajaamades tingimused, kus inimestel oleks võimalik ära anda kasutatud ja kasutuskõlblikku mööblit, kodumasinaid, kasutatud rõivaid ja muid olmetarbeid jne.

8. KESKKONNATEADLIKKUSE TÕSTMINE JA JÄRELEVALVE

8.1 Keskkonnateadlikkuse tõstmine

Jäätmekavaga püstitatud eesmärkide elluviimine eeldab elanike kaasamist ja vastavat selgitustööd. Jäätmete tekke vähendamine, jäätmete sorteerimine ja käitlemine tekkekohas sõltub suurel määral elanike valmisolekust jäätmekäitlust edendada. Valmisolek on omakorda seotud motiiviga – vähendada jäätmekäitluse maksumust, parandada elukeskkonda tervikuna jne.

Pideva selgitustöö ja teavitamise aluseks on eesmärgistatud info edastamine, info edastamise viisideks on kohalikud ajalehed, kuulutused, viidad, bukletid, valla koduleht ja muu sotsiaalmeedia kanal. Kuna interneti kasutamine ei ole kõigile kättesaadav ja harjumuspärane, siis on informatsiooni vajalik dubleerida paberkandjal. Jäätmekäitluse alane selgitustöö ja teavitamine peab olema üldise säästliku eluviisi propageerimise kontekstis ja haakuma teiste valdkondadega.

Jäätmealase teavitustööga tuleb jätkata ka järgneval perioodil. Eelkõige tuleb koostöös asjassepuutuvate organisatsioonidega tähelepanu pöörata jäätmete korduskasutuse ja teiste jäätmetekke vältimise võimaluste tutvustamisele.

Elanike üldise keskkonnateadlikkuse tõstmise ja informeerimise võimalused:

- 1) info levitamine meedias, ajalehes, internetis, kauplustes, valla avalikes teabepunktides, raamatukogudes, õppeasutustes, infovoldikute jagamine elanike postkastidesse jm;
- 2) info andmine jäätmemajanduses toimunud muudatuste kohta ning elanike ergutamine jäätmeid liigiti koguma;
- 3) teavitustöö infopäevade, jäätmekäitlus- ja heakorrakampaaniate toimumise ajal;

- 4) selgitus- ja kasvatustöö korraldamine lasteaedades ja koolides – vastavasisulised õppetunnid, mängud, konkursid;
- 5) säästvate tarbimisharjumuste propageerimine;
- 6) liigiti kogutavate jäätmete käitlemise nõuete ja nende üleandmisvõimaluste tutvustamine.

8.2 Järelevalve

Järelevalvet jäätmekäitluse üle teostavad järgmised institutsioonid:

Keskkonnainspeksioon

Viljandi Vallavalitsus

Lisaks nimetatutele on järelevalveasutuseks Veterinaar- ja Toiduamet, mis teostab järelevalvet loomsete jäätmete käitluse üle.

Jäätmeseadusest tuleneva järelevalve tõhustamiseks tuleb Viljandi Vallavalitsusel teiste järelevalvet teostavate asutustega koostööd tõhustada.

Järelevalve tõhustamiseks on vaja panustada vastavate ametnike koolitamisest, kelle ülesandeks on jäätmehoolduseeskirja ja riikliku järelevalve teostamine, soetada järelevalveks vajalikke vahendeid (valvekaamerad, GPS-iga seadmed jne) ja viia järelevalvet läbi süsteemselt (nt vastava kava kohaselt). Järelevalveteostamine aitab ennetada mitmete probleemide väljakujunemist ja seeläbi ka omavalitsuse rahalisi vahendeid kokku hoida. Võttes arvesse, et omavalitsuse teatud järelevalve ülesanded kattuvad Keskkonnainspeksiooni ülesannetega, on otstarbekas teha aeg-ajalt inspeksiooniga koostööd.

9. JÄÄTMEHOOLDUSE ARENDAMISE RAHASTAMINE

Jäätmehoolduse arendamisel on kolm põhieesmärki, milleks on jäätmehoolduse süsteemi korraldamine, infrastruktuuri arendamine ja haldamine ning järelevalve ja jäätmehoolduse suunamine. Peamised rahalised kulutused on seotud infrastruktuuri arendamisega ja jäätmekäitluse igapäevase haldamiskuludega.

Jäätmeseadusega on sätestatud põhimõtted, et jäätmekäitluse kulud kannab jäätmetekitaja. Korraldatud jäätmeveoga liitunud jäätmevaldaja tasub jäätmeveo teenustasu, mis peab katma jäätmekäitluskohdade rajamis-, kasutamise-, sulgemise- ja järelhoolduskulud ning jäätmete veo ja veo ettevalmistamisega seotud kulud.

Keskkonnapoliitika põhimõte “saastaja maksab” ja “tootja vastutus” tähendab seda, et jäätmekäitluse kulud maksab kinni lõpptarbijaja. Elektroonikajäätmete ja pakendijäätmete käitlemise puhul maksavad otseselt kulud kinni tootja- ja taaskasutusorganisatsioonid, kaudselt aga ka lõpptarbijad (jäätmekäitluskulud lisatakse toodete hindadele).

Jäätmehoolduse infrastruktuuri arendamise ja haldamise käigus tuleb ellu viia järgnevaid tegevusi:

- 1) pakendijäätmete kogumisvõrgustiku tihendamine. Alates 1. jaanuarist 2015 hakkas kehtima pakendiseaduse muudatus, mille kohaselt peavad tegevusluba omavad taaskasutusorganisatsioonid muutma pakendijäätmete kogumist sellisel, et iga taaskasutusorganisatsioon on kohustatud paigaldama avalikkusele mõeldud pakendikonteinerid iga pakendiliigi kohta eraldi. Igas kogumiskohas peab olema tagatud kõikide pakendimaterjalide liikide st klaaspakendi, plastpakendi, paber- ja kartongpakendi, metallpakendi, puitpakendi ja muu pakendi kogumine. Kogumisvõrgustiku paigaldamist rahastavad tootjavastutusorganisatsioonid.
- 2) jäätmekavaga planeeritud tegevuste osas üheks olulisemaks on Ülensi külla jäätmejaama projekteerimine ja ehitamine ning seal liigiti kogumise arendamine. Jäätmejaama rajamise maksumus selgub riigihanke käigus;
- 3) jäätmete kogumisvõrgustiku laiendamiseks on planeeritud laiendada Kolga-Jaani kogumispunkti ja ka Viiratsi aleviku kogumispunkti, mis võimaldaksid liigiti kogumist

ja jäätmete sortimist tekkekoha lähedal. Laiendustööde maksumused selguvad lihthangete käigus;

- 4) likvideerida tuleb maastikupilti kahjustavaid kasutusest väljalangenud kolhoosi- ja sohvoosi aegseid ehitisi;
- 5) kogumispunktides tuleb jätkata kodumajapidamises liigiti kogutud ohtlike jäätmete vastuvõtmist. Kodumajapidamises kogutud ohtlike jäätmete üleandmine on olnud üldjuhul elanikule tasuta. Ohtlike jäätmete käitluskulud on ca 7500 eurot aastas.
- 6) Valmivas jäätmejaamas tuleb tagada suurjäätmete vastuvõtmist. Suurjäätmete kogumisvõrgustiku laiendamiseks tuleb kaaluda nende vastuvõtmist ka mõnes olemasolevas kogumispunktis;
- 7) valmivas jäätmejaamas tuleb tagada biolagunevate jäätmete vastuvõtmist elanikkonnalt;
- 8) võimaluse korral tuleb jätkata ohtlike jäätmete (asbesti sisaldavate jäätmete) kogumisringide korraldamist külades. Ohtlike jäätmete kogumisringide käitluskulud on ca 2000 eurot aastas;
- 9) olemasolevates kogumispunktides tuleb jätkata muude liigiti kogutavate jäätmete (pakendid, elektroonika, vanarehvid) vastuvõtmist, mille kogumist rahastavad taaskasutus- ja tootjavastutusorganisatsioonid;
- 10) liigiti kogutavate jäätmete puhul tuleb jätkata plasti, metalli, klaasi, tekstiili ja ehitusjäätmete liigiti kogumist. Antud jäätmete kogumise puhul on kõige otstarbekam need jäätmed kokku koguda jäätmejaamas.

Seoses Iru jäätmepõletustehase tööle hakkamisega 2013. aastal on saastetasu laekumine omavalitsustele 2014. aastal hüppeliselt vähenenud. Jäätmete energiakasutuse (põletamise) näol on tegemist jäätmete taaskasutamisega ja sellisel juhul saastetasu ei maksta. Jäätmete vastuvõtutasu Iru jäätmepõletustehases on madalam kui prügilates, mistõttu eelistavad jäätmekäitlejad jäätmete viimist Irusse.

Viljandi valla jäätmehoolduse arendamine toimub valla eelarvelistest vahenditest ja sihtotstarbelistest projektipõhistest tuludest. Tabelis 9 toodud kulutused jäätmehooldusele sisaldavad ostetud teenuseid: olmejäätmete vedu, ohtlike jäätmete kogumine, paberi- ja papijäätmete kogumise osaline finantseerimine, liigiti kogutavate jäätmete transport ja käitlemine ning jäätmejaama haldamine ja jäätmehooldusega seotud muud ühekordsed kulud.

Tabel 9. Viljandi valla kulutused ja investeeringud 2013-2016. aastatel

Aasta	Laekunud saastetasu eur	Kulutused/investeeringud jäätmehooldusele eur
2013	134	35 610
2014	1968	24 777
2015	0	40 741
2016	1742	27 766
KOKKU	3844	128 894

Vallale laekunud saastetasu ei ole katnud iga-aastaseid kulutusi ja investeeringuid jäätmekäitlusele ning vallal tuleb leida täiendavaid rahalisi vahendeid valla eelarvest.

Vastavalt riigieelarve võimalustele antakse alates 2017. aastast kohaliku omavalitsuse üksusele toetust jäätmehoolduse arendamise kulude osaliseks katmiseks.

Toetuse andmise aluseks võetakse aadressandmete süsteemi infosüsteemis registreeritud omavalitsuses asuvate geograafiliste aadressiobjektide arv aasta alguse seisuga:

- 1) eluruumid;
- 2) ehitisregistri andmetel elamu kasutusotstarbega hooned, milles ei asu eluruumi.

Toetuse saamiseks tuleb täita mitu tingimust (jäätmeseaduse § 72 lg 4). Toetust antakse juhul, kui:

- 1) kohaliku omavalitsuse territooriumil töötab jäätmejaam või on elanikele tagatud jäätmejaama teenuse kasutamine teises kohaliku omavalitsuse üksuses;
- 2) kohaliku omavalitsuse territooriumil on korraldatud jäätmevedu jäätmeseaduse kohaselt;
- 3) kohalikul omavalitsusel on kehtiv jäätmekava ja jäätmehoolduseeskiri;
- 4) kohalik omavalitsus on asutanud jäätmeseaduse § 71 alusel jäätmevaldajate registri.

2017. aastal riigieelarvest eraldatud toetuse suurus oli 2,9 eurot ühe geograafilise aadressiobjekti kohta, mille tulemusel oli Viljandi vallale eraldatava toetuse suurus 15 759,00 eurot, endise Kolga-Jaani valla toetus 2764,00 eurot ning endise Tarvastu valla toetus 5736,00 eurot.

10. JÄÄTMEKAVA RAKENDAMISE MÕJU KESKKONNALE

Käesoleva jäätmekavaga seotud eesmärgid ning nende täitmiseks toodud tegevuste eesmärk on eelkõige tervikliku jäätmekäitlussüsteemi loomine, mille juures oleks arvestatud ka keskkonna- ja terviseaspekte.

Jäätmekavaga planeeritavad tegevused seisnevad peamiselt jäätmete kogumise korraldamises ning liigiti kogumise tõhustamises. Jäätmekava toob välja, et jäätmekäitluse edasist arengut planeerides on vajalik lähtuda eelkõige jäätmehierarhiast. Seega olenemata võimalikest jäätmekäitluse alternatiividest, tuleb igal juhul jätkata jäätmete liigitikogumist. See aitab kaasa jäätmete lõppkäitlemise keskkonnamõjude vähendamisele, samuti väheneb taastumatute loodusvarade kasutamine ja sellest tingitud keskkonnamõjud.

Täites jäätmekavas esitatud eesmärgid: suurendades jäätmete sortimist ja eraldikogumist, luues elanikele võimalusi eraldi kogutud jäätmete üleandmiseks ja motiveerides neid keskkonnateadlikkuse tõusu, majandusliku kasu ning järelvalve tõhustamise kaudu, väheneb ka jäätmete tekkest ja kogumisest tulenev keskkonnamõju.

Paratamatult kaasneb jäätmekäitlusega teatud müra ja õhu saastamine jäätmete kogumisel ja transpordil. Negatiivset mõju (hais) võib tekkida ka jäätmekonteinerite ebaregulaarsel tühendamisel.

Keskkonna reostamisega kaasnevad ka sotsiaalsed mõjud nagu maa hinna langus, atraktiivsuse vähenemine turismi seisukohalt jm.

Kui jäätmete sortimine tekkekohas, liigiti kogumine ja korraldatud jäätmevedu vastab kehtestatud korrale, siis keskkonnamõjud valla territooriumil on suhteliselt väikesed.

Lähtudes tunnustatud jäätmekäitlusmeetodite prioriteetsusest on kõige olulisem jäätmete teket vältida ja vähendada. Eelkõige tuleb tähelepanu pöörata jäätmete korduskastuse ettevalmistamisele, ringlusse võtule, jäätmete energia kasutusele võtule ning lõpuks jäätmete ladestamisele prügilasse.

Jäätmekava rakendamise ja korraldatud jäätmeveoga väheneb jäätmete illegaalne ladestamine, mis vähendab survet keskkonnale.

11. JÄÄTMEHOOLDUSALASED EESMÄRGID

Viljandi valla ja KEJHK üldiseks jäätmehoolduse arendamise eesmärkideks on suurendada elanikkonna keskkonnateadlikkust läbi teavitus- ja koolitustöö, mõjutada tarbimisharjumusi ning muuta jäätmehooldus jäätmevaldajatele igapäeva elu loomulikuks osaks.

Viljandi valla jäätmekäitluse strateegiliseks eesmärgiks järgmisel perioodil on **jäätmetekke vältimise edendamine ja jäätmete ringlussevõtu suurendamine**.

Viljandi valla jäätmekava raames nimetatud strateegilise eesmärgi saavutamiseks kavandatud meetmete ja tegevuste edukal rakendamisel saavutatakse järgmised tulemused:

- 1) Viljandi vallas on loodud täiendavad võimalused jäätmete korduskasutamise edendamiseks ning liigiti kogutud jäätmete üleandmiseks.
- 2) Viljandi valla elanikud ja ettevõtted on teadlikud jäätmetekke vältimise ja liigiti kogumise võimalustest ning tahavad ja saavad panustada jäätmetekke vältimisse ja taaskasutuse suurendamisse.
- 3) Viljandi Vallavalitsusel on olemas piisavad ressursid ja teadmised nii jäätmekäitluse korraldamise kui järelevalve osas.

11.1 Jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamise võimalused koos tähtaegadega jäätmeliikide kaupa

Korraldatud jäätmeveo rakendamine

Korraldatud jäätmeveo (edaspidi KJV) hange tuleb läbi viia segaolmejäätmete, paberi ja kartongi ning biojäätmete kogumiseks ja veoks. Eesmärgiks on kõikide jäätmetekkekohtade 100% liitmine korraldatud jäätmeveoga, et ennetada tekkivate jäätmete väärkäitlemist. Samas tuleb võimaldada väikeste mahutite (jäätmekottide) kasutamist ja ühiskonteinerite kasutamist. KJV-st vabastamine saab toimuda ainult põhjendatud tingimustel ja vastavalt jäätmeseadusele.

Eesmärgiks on kõikide jäätmetekkekohtade 100% liitmine korraldatud jäätmeveoga aastaks 2020 ning suunata taaskasutusse 50% tekkivate olmejäätmete kogumassist.

Pakendijäätmete kogumine

Pakendijäätmete kogumise korraldamine on taaskasutusorganisatsioonide ülesanne, kuid see ei taksita kohalikul omavalitsusel korraldada klaasi-, plasti- ja metallijäätmete kogumist korraldatud jäätmeveo raames. Optimaalne lahendus oleks klaasi-, plasti- ja metallijäätmete konteinerite olemasolu kortermajade juures, väiksemates korterelamutes ja üksikelamutes oleks alternatiiviks pakendikotiteenuse või avalike kogumispunktide kasutamine. Pakendijäätmete mugavamate ära andmise võimaluste loomine.

Eesmärk on ajakohastada suuremaid kogumispunkte ja amortiseerinud konteinerite vahetamise korraldamine. Pakendijäätmete liigiti kogumise senise osakaalu (53%) suurendamine vähemalt 60%-ni pakendijäätmete kogumassist aastaks 2020.

Vanapaberi ja kartongi kogumine

Paberi ja kartongi kogumisel on oluline tagada nende jäätmete liigiti kogumine tekkekoha lähedal ning suunata taaskasutusse. Vanapaberi ja kartongi kogumise lahendus oleks nende jäätmete liitmine korraldatud jäätmeveosse. Vanapaberi üleandmine elanikele tuleb muuta mugavamaks, võimaldades näiteks eramajade elanikele vanapaberi kogumiskotiteenust.

Eesmärk: liita vanapaberi ja kartongi kogumine korraldatud jäätmeveosse 2019. aastal.

Biojäätmete kogumine

Riigi jäätmekava näeb ette biolagunevate jäätmete osakaalu vähendamist olmejäätmetes 20 massiprotsendini aastaks 2020 ning biolagunevate jäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist – 13 %. Selleks, et saavutada jäätmete liigiti kogumise sihtarvu, tuleb arendada biojäätmete kogumis- ja taaskasutamisevõimekust, rakendades vastavaid biolagunevate jäätmete käitlemise meetodeid ja tehnoloogiaid. Biojäätmete liigiti kogumise suurendamiseks tuleks nende jäätmete kogumist korraldada tiheasustusega aladel korraldatud jäätmeveo raames. Jäätmete liigiti kogumise soodustamiseks peab liigiti kogutud jäätmete äraveo eest makstav tasu olema soodsam või toimuma tasuta. Aia- ja haljastujäätmete liigiti kogumiseks tuleb

propageerida nende jäätmete tekkekohas eraldi kogumist ning kompostimist lähimal kompostiplatsil või koduaias.

Eesmärk: liita biolagunevate köögi- ja sööklajäätmete kogumine korraldatud jäätmeveosse 2019. aastal.

Muude liigiti kogutavate jäätmete kogumine

Metalli-, plasti-, klaasi-, tekstiili-, ohtlike ja suurjäätmete ning vanarehvide ja elektroonikaromude liigiti kogumise tagamiseks tuleb säilitada nende jäätmete üleandmise võimalused jäätmejaamas ja keskkonnajaamades.

Puidutööstusettevõtete puidujäätmeid tuleb koguda liigiti nende tekkekohas ning võimalusel kasutada neid materjalipõhiselt või suunata energiakasutusse. Kodumajapidamises tekkinud puidujäätmete vastuvõtmist tuleb tagada jäätmejaamas.

Ehitus- ja lammutusjäätmete puhul tuleb jälgida, et neid jäätmeid taaskasutatakse maksimaalsel tasemel ning eelistatakse nende ringlussevõttu. Ehitus- ja lammutusjäätmete üleandmiseks tuleb säilitada vastuvõtmine jäätmejaamas.

Eesmärk: muude liigiti kogutavate jäätmete vastuvõtmise jätkamine jäätmejaamas ja keskkonnajaamades.

Tabel 10. Jäätmete liigiti kogumise arendamine tähtaegade kaupa

Jäätmekood	Jäätmeliik	Hetkeolukord, arendamine ja tähtaeg
20 03 01	Segaolmejäätmed	Kogutakse korraldatud jäätmeveo raames alates 2008. aastast. Kogumist jätkatakse korraldatud jäätmeveo raames.
20 01 01	Vanapaber ja kartong	Kogutakse liigiti avalike kogumiskonteineritega 2003. aastast. Eesmärk liita korraldatud jäätmeveosse 2019. aastast.
15 01	Pakendid	Kogutakse liigiti avalike kogumiskonteineritega 2004. aastast.
20 01 08	Biolagunevad köögi- ja sööklajäätmed	Vallas kogumiskoht puudub, jäätmeid saab üle anda Viljandi jäätmejaamas ja Põltsamaa jäätmejaamas. Kogumiskoht luuakse Mustla jäätmejaama pärast selle valmimist. Eesmärk liita korraldatud jäätmeveoga aastast 2019.
20 02 01	Biolagunevad aia- ja haljastujäätmed	Vallas kogumiskoht puudub, jäätmeid saab üle anda Viljandi jäätmejaamas ning Põltsamaa jäätmejaamas ja kevad ning sügishooaegadel korraldatavatel aia- ja haljastusjäätmete kogumisringidel. Kogumiskoht luuakse Mustla jäätmejaama pärast selle valmimist.
20 02 02; 20 02 03	Bioloogiliselt mittelagunevad aia- ja haljastujäätmed	Vallas kogumiskoht puudub, jäätmeid saab üle anda Viljandi jäätmejaamas ja Põltsamaa jäätmejaamas. Kogumiskoht luuakse Mustla jäätmejaama pärast selle valmimist.

20 01 39	Plastid	Vallas kogumiskoht puudub, jäätmeid saab üle anda Viljandi jäätmejaamas ja Põltsamaa jäätmejaamas. Kogumiskoht luuakse Mustla jäätmejaama pärast selle valmimist.
20 01 40	Metallid	Vallas kogumiskoht puudub, jäätmeid saab üle anda Viljandi jäätmejaamas ning Põltsamaa jäätmejaamas ja metallikokkuostjatele. Kogumiskoht luuakse Mustla jäätmejaama pärast selle valmimist.
20 01 02	Klaas	Vallas kogumiskoht puudub, jäätmeid saab üle anda Viljandi jäätmejaamas ning Põltsamaa jäätmejaamas. Kogumiskoht luuakse Mustla jäätmejaama pärast selle valmimist. Klaaspakendite kogumiskohtasde asukohad on leitavad Viljandi valla kodulehelt.
17 02 02	Aknaklaas	Vallas kogumiskoht puudub, jäätmeid saab üle anda Viljandi jäätmejaamas ja Põltsamaa jäätmejaamas. Kogumiskoht luuakse Mustla jäätmejaama pärast selle valmimist.
20 01 38	Puit	Vallas kogumiskoht puudub, jäätmeid saab üle anda Viljandi jäätmejaamas ja Põltsamaa jäätmejaamas. Kogumiskoht luuakse Mustla jäätmejaama pärast selle valmimist.
20 01 10; 20 01 11	Rõivad ja tekstiil	Vallas kogumiskoht puudub, jäätmeid saab üle anda Viljandi jäätmejaamas ja Põltsamaa jäätmejaamas. Kogumiskoht luuakse Mustla jäätmejaama pärast selle valmimist.
20 03 07	Suurjäätmed	Vallas kogumiskoht puudub, jäätmeid saab üle anda Viljandi jäätmejaamas ja Põltsamaa jäätmejaamas. Kogumiskoht luuakse Mustla jäätmejaama pärast selle valmimist ja luuakse ka Kolga-Jaani kogumispunkti.
20 01 23* 20 01 35* 20 01 36	Elektri- ja elektroonikajäätmed	Liigiti kogumist alustati 2008. aastal Kolga-Jaani kogumispunkti kaudu. Kogumisvõrgustikku on laiendatud 2009.a Viiratsi ja 2010.a Mustla kogumispunkti kaudu.
*	Ohtlikud jäätmed	Kogutakse liigiti ohtlike jäätmete kogumispunktide kaudu 2004. aastast.

11.2 Jäätmehoolduse korraldamise pikaajaline planeerimine

- 1) Koostöö teiste omavalitsuste ja riigiasutustega keskkonnajärelvalve tõhustamiseks.
- 2) Elanikkonna pidev teavitamine jäätmehoolduse korraldusest ja korraldatud olmejäätmeveo vajaduse selgitamine ja kohustuse täitmise jälgimine.
- 3) Täiustamist vajab mitmesuguste jäätmealaste juhendmaterjalide väljaandmine, arvestades seejuures erinevate sihtgruppide vajadustega ja neile suunatud eesmärkidega.

- 4) Keskkonna ja jäätmehooldusalaste projektide läbiviimine kooliõpilastele koostöös jäätmekäitlejate ja taaskasutusorganisatsioonidega.
- 5) Korraldatud jäätmeveo korraldamine.
- 6) Jäätmehooldust reguleerivate õigusaktide uuendamine.

Tegevused:

- 1) Jäätmealaste artiklite avaldamine valla lehes ja valla kodulehel;
- 2) jäätmealaste juhendmaterjalide väljaandmine ja levitamine;
- 3) projektide läbiviimine kooliõpilastele;
- 4) elanike käitumisharjumusi ja rahulolu käsitleva uuringu tegemine;
- 5) korraldatud jäätmeveo hangete läbiviimine segaolmejäätmete, biojäätmete, paberi ja kartongi ning müügiapakendite kogumiseks ja veoks;
- 6) jäätmekava ja jäätmehoolduseeskirja ajakohastamine

11.3 Jäätmete liigiti kogumise ja taaskasutamise suurendamine

- 1) Mustla jäätmejaama projekteerimine ja ehitamine.
- 2) Kolga-Jaani ja Viiratsi kogumispunktide arendamine.
- 3) Koostöö jätkamine Viljandi linnaga Viljandi jäätmejaama kasutamise osas.
- 4) Pakendijäätmete kogumisvõrgustiku täiendamine.
- 5) Kodumajapidamistes tekkinud ohtlike jäätmete ja elektroonikajäätmete kogumise jätkamine.
- 6) Suurjäätmete liigiti kogumise ja taaskasutamise propageerimine.
- 7) Biolagunevate jäätmete liigiti kogumise arendamine.
- 8) Mustla Jäätmejaamas ja võimalusel kogumispunktides tagada tingimused, kus inimestel oleks võimalik lisaks kasutatud ja kasutuskõlbliku mööbli, kodumasinade jm suurjäätmetele ära anda ka kasutatud kasutuskõlblikke rõivaid jt korduvkasutamist võimaldavaid tooteid.

Tegevused:

- 1) Mustla jäätmejaama projekteerimine ja ehitamine Ülensi külla;
- 2) koostöö jätkamine Viljandi jäätmejaama kasutamiseks;
- 3) Kolga-Jaani ja Viiratsi kogumispunktide laiendamine liigiti kogutavate jäätmete vastuvõtmiseks;
- 4) ohtlike jäätmete ja elektroonikaromude vastuvõtmise jätkamine kõigis kogumispunktides;
- 5) ohtlike jäätmete kogumisringide korraldamine külades;
- 6) jäätmejaama ja kogumispunktide haldamine;
- 7) avalike kogumispunktide võrgustiku optimaalse tiheduse väljaselgitamine ja taaskasutusorganisatsioonidega sõlmitud lepingute ülevaatamine;
- 8) avalikes kogumispunktides vähemalt kolme eraldi mahuti (paber/kartong, klaas ning plast/metall) olemasolu tagamine;
- 9) valla haljasaladelt kogutavate aia- ja haljastujäätmete kompostimine;
- 10) korduskasutamise suurendamine läbi kogumispunktide ja planeeritava jäätmejaama.

11.4 Ehitus- ja lammutusjäätmete taaskasutamine

- 1) Propageerida korduvkasutatavate ja vähem ohtlikke aineid sisaldavate materjalide kasutamist ehitustegevuses.
- 2) Maastikupilti kahjustava ja kasutusest väljalangenud või lagunenu ehitise lammutamise ja sellest tekkinud jäätmete käitlemise, sealhulgas taaskasutuse ja ringlussevõtu soodustamise ja maa-ala koristamise propageerimine.
- 3) Eterniidijäätmete liigiti kogumise propageerimine.
- 4) Puidujäätmete taaskasutamise edendamine soojusenergia tootmiseks.
- 5) Tavajäätmetest ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemisel jäätmete taaskasutamise eelistamine jäätmete kõrvaldamisele.

Tegevused:

- 1) maastikupilti kahjustavate ehitiste lammutamisele kaasaaitamine (nõustamine, vajalike lubade menetlemine, finantseerimiseks lisavahendite taotlemine KIK-ist jmt);
- 2) ehitusjäätmete käitluse kontrollimine;
- 3) eterniidijäätmete liigiti kogumise võimaldamine planeeritavas Mustla jäätmejaamas.

11.5 Järelevalvesüsteemi tõhustamine

- 1) Korraldatud jäätmeveoga mitteliitunud ning vastavat kohustust mitteomavate jäätmevaldajate järelevalve tõhusamaks muutmine.
- 2) Järelevalvet aitab efektiivsemaks muuta ka koostöö tegemine keskkonnainspeksiooni ja naaberomavalitsustega rikkumiste info vahetamiseks järelevalve efektiivsemaks muutmiseks. Jäätmevaldajate kaasamine järelevalvesse segaolmejäätmete kogumise üle järelevalve tõhustamiseks.
- 3) Jäätmevaldajate register toimib ühistel alustel.

Tegevused:

järelevalvealane koostöö keskkonnainspeksiooni ja naaberomavalitsustega;
järjepidev järelevalve jäätmekäitlusele seatud nõuete täitmise üle;
jäätmevaldajate registri arendamine ning registriandmete pidev ajakohastamine.

11.6 Jäätmehoolduseeskiri

Viljandi vallas toimub jäätmehooldus vastavalt Kolga-Jaani Vallavolikogu, Viljandi Vallavolikogu ja Tarvastu Vallavolikogu kehtestatud jäätmehoolduseeskirjadele.
Jäätmehoolduseeskirjades tuleb lisaks jäätmeseaduse § 71 toodule, täpsustada:

- 1) korraldatud olmejäätmeveo veopiirkonda;
- 2) jäätmevaldaja teatud tähtjaks korraldatud jäätmeveoga liitumisest erandkorras vabastamise tingimused ja kord;
- 3) jäätmekäitlusettevõttega lepingu sõlmimise tingimused;
- 4) taaskasutatavate jäätmete kogumiskohad;
- 5) ettevõtete jäätmehooldusega seotud kohustused.

11.7 Viljandi valla ülesanded

Viljandi valla otsesed ülesanded piirkonna jäätmehoolduse arendamisel ja käesolevas jäätmekavas püstitatud eesmärkide saavutamisel on:

- 1) osalemine aktiivselt KEJHK-se töös, sh KEJHK-se jäätmehooldusala tegevuse rahastamine vastavalt KEJHK põhikirjale ja käesoleva jäätmekava tegevuskavale;
- 2) osalemine rahalise osalusega KEJHK-se poolt taotletavates Viljandi vallaga seotud projektides;
- 3) ebaseaduslikult keskkonda viidud jäätmete kõrvaldamine ja nendest põhjustatud keskkonnareostuse likvideerimine;
- 4) jäätmeloaga määratud jäätmekäitlustingimuste täitmise kontrollimine;
- 5) korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmete veopiirkondade, jäätmeliikide, vedamise sageduse ja aja kehtestamine;
- 6) jäätmevaldaja korraldatud jäätmeveoga ühinemise kohustusest vabastamise korral vabastamist tingivate asjaolude kontrollimine;
- 7) tagama korraldatud olmejäätmeveo tingimustes jäätmete kogumiseks ja veoks ette nähtud transpordivahendite ligipääsu kõikidele jäätmevaldajatele. See puudutab eelkõige talvetingimustes korrapäraselt lumetõrjet, ajutisi läbisõidupiiranguid märgadel perioodidel ning üldist teedevõrgu seisukorda.

11.8 Mittetulundusühing Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskus ülesanded

Jäätmehoolduse korraldamine regionaalsel tasandil korraldatakse koostöös KEJHK-se liikmetest kohalike omavalitsustega. Selleks on Viljandi vald KEJHK-le delegeerinud järgmised jäätmeseadusest tulenevad Viljandi valla jäätmehooldusalased ülesanded:

- 1) korraldatud jäätmeveo teenuste kontsessiooni (edaspidi hanke) ettevalmistamine;
- 2) hanke läbiviimine;
- 3) hanke võitja edukaks tunnistamine;
- 4) hanke võitnud jäätmevedajaga lepingu sõlmimine ja haldamine;
- 5) hanke läbiviimisega seotud abistavate tegevuste korraldamine;
- 6) kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete, suurjäätmete ja eterniidijäätmete kogumise korraldamine;
- 7) jäätmevaldajate registri (edaspidi register) pidamise juhtimine ja registri töö tagamine;
- 8) registri arendustöödel osalemine;
- 9) vedaja-poolsete registriandmete töötlemine;
- 10) jäätmealaste õigusaktide eelnõude ettevalmistamine.

**LISA 1 VILJANDI VALLA MAJAPIDAMISTE LOEND EHITISREGISTRI PÕHJAL
01.05.2018 SEISUGA**

Asula nimetus	Eramud suvilad ja paarismajad)	Kortermajad					Elanike arv asulas kokku
		3-4 krt maja	5-9 krt maja	10-24 krt maja	25 ja enam krt maja	Rida- elamud	
Aidu küla	46						77
Aindu küla	12						32
Alustre küla	13						30
Ämmuste küla	7						16
Anikatsi küla	31						83
Auksi küla	14						55
Eesnurga küla	15						29
Heimtali küla	30	2	4			2	194
Hendrikumõisa küla	27	1					63
Holstre küla	63		3	2			190
Intsu küla	63						114
Jakobimõisa küla	37						58
Jämejala küla	58	1	1	1			174
Järtsaare küla	39						60
Järveküla	61						45
Jõeküla	35						54
Kaavere küla	41	1	1				111
Kalbuse küla	24						33
Kannuküla	33						47
Kärstna küla	66	1	2	3			220
Karula küla	49		2				200
Kassi küla	26						34
Kibeküla	14	1					30
Kiini küla	15						17
Kiisa küla	21						28

Kingu küla	11					25
Kivilõppe küla	30					47
Koidu küla	35		1			68
Kokaviidika küla	10	1				19
Kolga-Jaani alevik	67			1	6	408
Kookla küla	20	1				37
Kuressaare küla	19	3	2			54
Kuudeküla	19					34
Laanekuru küla	14					18
Lalsi küla	70					93
Lätkalu küla	31					49
Leemeti küla	26					46
Leie küla	62		3	3		190
Loime küla	16					16
Lolu küla	27					41
Loodi küla	39		3			119
Luiga küla	13					32
Mäeltküla	37		1			94
Mähma küla	38					121
Maltsa küla	42					35
Marjamäe küla	20					18
Marna küla	27	1				51
Matapera küla	32	3				114
Meleski küla	36		3	1		64
Metsla küla	28		1			31
Mõnnaste küla	41	1				86
Moori küla	24		1			46
Muksi küla	11					15
Mustapali küla	28					44
Mustivere küla	40	3	2	2		178
Mustla alevik	293	3	7	7		814
Odiste küla	38					65

Oiu küla	39		1				59
Oorgu küla	36						55
Otiküla	19						11
Pahuvere küla	54	1					93
Paistu küla	59	1	4	1			305
Parika küla	19						31
Päri küla	65	2	1	5			473
Pärsti küla	54						146
Peetrimõisa küla	121		1				234
Pirku küla	29						47
Pinska küla	54		2	1			167
Pirmastu küla	29						48
Põrga küla	30						52
Porsa küla	37						79
Puiatu küla	39	4	5	3			187
Pulleritsu küla	28						71
Raassilla küla	29						32
Ramsi alevik	27	2	6	11	2		552
Raudna küla	11						22
Rebase küla	9						16
Rebaste küla	23						15
Ridaküla	14		1				45
Rihkama küla	11						33
Riuma küla	28						38
Roosilla küla	29	1					31
Ruudiküla	30						44
Saareküla	18	2					47
Saarepeedi küla	61	1	4	1			300
Savikoti küla	42	1	4	1			142
Sinialliku küla	68	1					176
Soe küla	49	1	3	2			233
Sooviku küla	26						39

Suislepa küla	94		3	1			210
Sultsi küla	53	1					134
Surva küla	26						37
Taari küla	15						32
Tagamõisa küla	12						31
Taganurga küla	38						67
Tänassilma küla	59			2			150
Tarvastu küla	37						81
Tinnikuru küla	43						84
Torbaselja küla	27						63
Tohvri küla	15		4				81
Tõmbi küla	19						42
Tõnissaare küla	5		5				25
Tõnuküla	21	1					63
Tõrreküla	6	1					22
Turva küla	11						26
Tusti küla	48	2	1				137
Ülensi küla	29	2					100
Unametsa küla	26		1				55
Uusna küla	42	4	4	4	1		330
Vaibla küla	26	1					43
Väike-Kõpu küla	23						33
Välgita küla	29	1					105
Valma küla	83	1	1				121
Väluste küla	25			1			76
Vanamõisa küla	21						37
Vanausse küla	25						51
Vanavälja küla	32						65
Vana-Võidu küla	65	2	2	7			357
Vardi küla	67		1				203
Vardja küla	95	1					206
Vasara küla	31	1					60

Veisjärve küla	24		1				42
Verilaske küla	46						105
Viiratsi alevik	190	4	3	8	6		1184
Viisuküla	29						51
Vilimeeste küla	27						55
Villa küla	24		1				67
Vissuvere küla	31						56
Võistre küla	27	1					57
Vooru küla	39						57
Valla täpsusega							184
Kokku	4955	63	95	68	15	2	13874

LISA 2 TEGEVUSKAVA EESMÄRKIDE REALISEERIMISEKS

Nr	Tegevuse projekti nimi	Teostamis aeg	Teostaja, rahastaja	Eeldatav maksu EUR	Kommentaar
1.	ELANIKKONNA KESKKONNATEADLIKKUSE TÕSTMINE				
1.1	Jäätmehooldusalaste artiklite avaldamine ja infovoldikute koostamine	2018 - 2023	KOV, KIK, KEJHK	0	Teostab ja rahastab KEJHK oma eelarvelistest vahenditest. KOV roll on olla partneriks KEJHK-le tegevuste läbiviimisel ja elanikkonnale materjalide levitamisel.
1.2	Keskkonna ja jäätmehooldusalaste projektide läbiviimine	2018 - 2023	KOV, KIK, KEJHK	Maksumus selgub edaspidi	Lastelaagrite, ekskursioonide, talgute ja muude sarnaste ürituste läbiviimine projektide raames.
1.3	Korduskasutuse propageerimine läbi jäätmejaama	2018 - 2023	KOV, KIK, KEJHK	Maksumus selgub edaspidi	Korduskasutuse suurendamiseks on üheks võimaluseks luua jäätmejaamas tingimused, kus inimestel oleks võimalik ära anda kasutatud ja kasutuskõlblikku mööblit, kodumasinaid, kasutatud rõivaid jne
2.	OHTLIKE JÄÄTMETE KOGUMINE				

2.1	Ohtlike jätmete vastuvõtmine Viljandi jätmejaamas, Viiratsi -, Ramsi-, Kolga-Jaani -ja Mustla alevike ning Paistu ja Uusna küla kogumispunktides.	2018 - 2023	KOV	33 000	Teostab ja rahastab KOV oma eelarvelistest vahenditest
2.2	Ohtlike jätmete kogumisringide korraldamine hajaasustusega piirkondades	2018 - 2023	KOV, KIK, KEJHK	12 000	Projekti rahastamisel kaetakse kulutused läbi SA Keskkonnainvesteeringute Keskus
2.3	Ohtlike jätmete likvideerimine jääkreostusobjektidelt ja maa-ala korrastamine	2018 - 2023	KOV, KIK	selgub	Projekti rahastamisel kaetakse kulutused läbi SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse ja omafinantseering KOV eelarvelistest vahenditest
2.4	Elektroonikaromude kogumise jätkamine Kolga-Jaani-, Mustla- ja Viiratsi alevike kogumispunktis.	2018 - 2023	KOV, EES-Ringlus, Eesti Elektrooni-karomu.	0	Teostavad ja rahastavad tootjavastutus-organisatsioonid oma eelarvelistest vahenditest. KOV roll on olla partneriks tegevuste läbiviimisel ja võrgustiku optimaalsel planeerimisel.
3.	MUUDE TAASKASUTATAVATE JÄÄTMETE KOGUMINE				
3.1	Pakendite kogumissüsteemi optimeerimine	2018 - 2023	KOV, ETO, EPR,TVO	0	Teostavad ja rahastavad tootjavastutus-organisatsioonid oma eelarvelistest vahenditest. KOV roll on olla partneriks tegevuste läbiviimisel ja võrgustiku optimaalsel planeerimisel.

3.2	Mustla jäätmejaama detailplaneeringu koostamine, projekteerimine ja ehitamine	2018 - 2022	KOV, KIK, KEJHK	Maksumus selgub edaspidi	Projekti rahastamisel kaetakse kulutused läbi SA Keskkonnainvesteeringute Keskus ja omafinantseering KOV eelarvest.
3.3	Biolagunevate köögi- ja sööklajajäätmete kogumissüsteemist teavitamine ja süsteemi juurutamine	2018 - 2019	KOV, KEJHK	0	Kulutused kannavad jäätmevaldajad.
3.4	Kolga-Jaani- ja Viiratsi alevike kogumispunktide laiendamine	2019 - 2021	KOV, KEJHK, KIK	Maksumus selgub edaspidi	Projekti rahastamisel kaetakse kulutused läbi SA Keskkonnainvesteeringute Keskus ja omafinantseering KOV eelarvest.
4.	KORRALDATUD OLMEJÄÄTMEVEDU				
4.1	Korraldatud jäätmeveo hanke läbiviimine segaolmejäätmete, vanapaberi ja suurjäätmete kogumiseks ja veoks	2018	KEJHK, KOV	0	Teostab ja rahastab KEJHK oma eelarvelistest vahenditest. KOV roll on olla partneriks KEJHK-le tegevuste läbiviimisel
4.2	Korraldatud jäätmeveo hanke läbiviimine segaolmejäätmete, vanapaberi ja suurjäätmete kogumiseks ja veoks	2018 - 2019	KEJHK, KOV	0	Teostab ja rahastab KEJHK oma eelarvelistest vahenditest. KOV roll on olla partneriks KEJHK-le tegevuste läbiviimisel
5.	JÄÄTMEHOOLDUSE KORRALDUS JA JÄRELEVALVE				
5.1	Viljandi valla jäätmevaldajate registri pidev täiendamine	Pidev	KEJHK, KOV	0	KOV ja KEJHK oma eelarvelistest vahenditest
5.2	Uue jäätmehoolduseeskirja koostamine ja	2018	KEJHK, KOV	0	KOV ja KEJHK oma eelarvelistest vahenditest

	<i>vastuvõtmine</i>				
5.3	<i>Jäätmekava regulaarne ja ülevaatamine täiendamine</i>	<i>Pidev</i>	<i>KOV, KEJHK</i>	<i>0</i>	<i>KOV ja KEJHK oma eelarvelistest vahenditest</i>
6.	MAASTIKUPILTI KAHJUSTAVA KASUTUSEST VÄLJALANGENUD EHITISTE LIKVIDEERIMINE				
6.1	<i>Maastikupilti kahjustava ja kasutusest väljalangenud või lagunenud ehitise lammutamise, sealhulgas taaskasutuse ja ringlussevõtu soodustamise ja maa-ala koristamise propageerimine</i>	<i>2019 - 2023</i>	<i>KOV</i>	<i>Maksumus selgub edaspidi</i>	<i>Projekti rahastamisel kaetakse kulutused läbi SA Keskkonnainvesteeringute Keskus</i>

Lühendid:

KOV – kohalik omavalitsus

ETO – Eesti Taaskasutusorganisatsioon MTÜ

KEJHK – Mittetulundusühing Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskus

KIK – SA Keskkonnainvesteeringute Keskus

TVO – OÜ Tootjavastutusorganisatsioon

EPR – OÜ Eesti Pakendiringlus

(allkirjastatud digitaalselt)

Kaupo Kase

vallavolikogu esimees